96

ДИКА КИЙЧЛЕ ЯЛАТАШ ЧУЭЦА

Юртбоахама къахьегамхошта эггара лоархIамегIара йола ха я хIанзар яр. ГIулакх деш латт дIайийнача культураошта, шортта доакъар Iалашде деза хьайбашта. Иштта саготта де дезаш кхы а дукха балхаш да.

Семилетка тIеххьарча шера ялаташ хьувкъаде аьнна доккхий декхараш тIайийцад республика кхаш леладераша, механизатораша. ХIанз массанахьа дика хьалтIадаьннад гурахьа дIадийна кIа, мукх, кен. Колхозашкарей совхозашкарей техника ханнахьа тоаярга, шоай болх дика бовзаш бола механизатораш кийчбарга хьежжа вIаштIехьдаргда гурахьа дIадийна ялаташ сиха а ца дойташ а чуэца.

Цу лоархIамерча гIулакхе дика кийчлуш да республика дукхагIа дола боахамаш. Наурски района колхозашеи совхозашеи хьогте а тоаяь яьхай еррига комбайнаш, жаткаш, тIехьатувса инвентарь. Из болх лаьрххIа лелабу Шелковской, Надтеречни, иштта кхыча районашка. Масала, Сунженски района «Победа» яхача колхозе гурахьа бокъонца тоаяь, цIенъяь, даьтта хьекха дIаоттаяьяр ялаташ чуэца еррига комбайнаш.

Тахан кхашка араяла езе а кийча я Грозненски района «Новый быт» яхача колхоза еррига техника. Ялаташ чуэцара технологически карта оттадаьд колхозе. Уж балхаш 10—12 дийнахьа чакхдаха лерхI цига. Ялат кхаьча даларга хьежжа хьакхари ардари къаьст-къаьста а долаш, групповой методах чуэцаргда из колхозхоша, дика кийчъяьй хьатташ, тоаяьй ялат цIендеш а тIадотташ а йола машинаш, ялат лоаттадергдола складаш.

Цхьабакъда, кхыметтел Грозненски районе а ишта леладац уж балхаш массанахьа а. Масала, районе 77 процент мара кийчъяьяц техника. Май бетта шоллагIча декаде Грозненски района боахамаш а 19 комбайна мара ремонт яьяц.

Ялаташ чуэца кийчбалар къаьстта эсала леладу Наьсарен района колхозашкеи совхозашкеи. ХIанз а тоае езача комбайнех, жаткех, кхыйолча инвентарах ахаш мара тоаяь баьннабац цига. ХIаьта а цу гIулакха лерттIа терко яц наьсархоша. Май бетта шоллагIча декаде районе ремонт йир 4 комбайна. Ишта болх бойя ханахьа кийча хургьяц района боахамий техника. Ялат чуэца техника кийчъяра цIенхаштта оарцагIбалац МалгIабика, Ачхой-Мартана, Ведана районий боахамашкара кулгалхойи специалисташи, «Сельхозтехника» объединене районни отделеней кулгалхой.

20 мае кхаччалца ремонт яь яьнаяц республике ялат чуэцача комбайнех 76 процент мара.

Республика колхозашкеи совхозашкеи ялаташ чуэцарей юрта боахама продукташ йохкарей заданеш кхоачашъяра мишта кийчлу яха дош дийцад КПСС обкомеи республика Министрий Советеи. Цига белгалдаьхад ялат сиха а цIена а чуэцара де дезараш.

ХIанз парте райкомий, боахамий кулгалхой, юххьанцарча партийни организацей юртбоахама производственнии районнии управленей специалистий керттера декхар да техника ялаташ чуэцар кийчъяра даькъе гучадаьнна гIалаташ махулла сихагIа цIендаь дIадахара а из болх тоабара а.

Къаьстта терко е еза колхозашкарей совхозашкарей тоаянза йолча техникана ремонт яра, жаткаш, тIехьатувса инвентарь сихагIа кийчъяра. Ишта чIоагIгIа лоархIаме да ялаташ чуэцара балхий а из хьатташка хьатIаозара а планаш оттаяр. Кхы ха дIа ца йохийташ массанахьа оарцагIдовла деза ялат дIайиду пункташ, алеватораш, складаш бокъонца тоаяра, уж эшача механизмашца Iалашъяра.

«Сельхозтехника» республикански объединене, цун районни отделенеша хIанз ялаташ чуэца кIезига ха йисача хана цIенхаштта терко е еза колхозийи совхозийи заказаш сихагIа кхоачашдара, царна эшача оатхалашца уж йиза Iалашъяра.

Боахамий кулгалхоша, юххьанцарча партийни организацеша хIанззе вIаштIехьдаккха деза ялат чуэцача еррига агрегаташа лакха овсарле йолаш шин сменах болх бергбола гIулакх.

Массанахьа хIанззе а вIашагIйохка еза керда хьадаьнна ялат лорадергдола комсомольски посташ, ялат лечкъадерий никъ дIакъовларгбола кхыдола гIулакхаш де деза.

ЦIаккха диц ца долийташ йоакхо е еза механизатораошта эшачунна: хоза кийчъяь культстанаш, бIайха а чам бола а кхача, паргIата салаIа моттигаш, кхы эшараш хилийта деза царна.

Колхозийи совхозийи цхьаболча кулгалхоша теркалдац ялаташ чуэцача хана наькъаш во хилар бахьанце ялат доадар. ХIанз кIезиг-дукха ха йолча хана цIаьхха а цIаьхха а хьажа деза ялат хьаозаргдолча наькъашка, эшача уж тоаде а нийсле а деза.

Массане дика кхетаду ялат сиха а ца дойташ а чуэцара мел дукха къахьега деза автотранспорта болхлой. Цудухьа хIанззе кийча хила еза ялат чуоза йохийта машинаш. Борташ лакхдаь, дерриге Iургаш дIакъайла, технически дика тоаяь хила еза уж. Автобоахамий кулгалхой декхар да хIара машино шин сменах болх бергболаш шофераш хилийтар.

Кастта колхозийи совхозийи кхашка ялат чуэца араяргья бIаьш комбайнаш. Паччахьалкхен амбарашка чутоссаргья кердача ялата хьалхара тоннаш. Цу денга кийчлуча хана, ший комбайнага, жаткага цIаькха а цIаькха а хьажа веза хIара механизатор. ХIанззе а кийчъяь дIаоттае еза кхашка болх беча техникана ремонт ергйола дIа-юха лела автомастерскеш, цига хьожабе беза говзагIа бола механикаш уж тайп-тайпарча оатхалашца Iалаш а беш. ХIара колхоза, совхоза дерригача кхай тIаца ялат цхьатарра кхачарга а ца хьежаш кхаьча даьи - даьнна ялат чуэца доладалийта деза.

Боахамий партийни организацеша цIенхаштта терко еш леладе деза механизатораошта юкъе яхь йоаржаелга. Шерра пайда эца беза дIаихача шерашка гучаяьннача дикагIча опытах.

Ялат чуэца доладеннача хана хьатташка, складашка, из цIендеча, паччахьалкхенна дIадала дIакхухьача хана дукха нах эшаргба. Цудухьа юртий Советаша, ерригача общественносто укх деношка тIагIертта къахьега деза юрта вахача хIара сагага цу балха юкъе хьинаре дакъа лацийтара. Наха юкъе кхетама-политически болх беча хьалха латта беза коммунисташ, комсомольцаш, активисташ.

Нохч-ГIалгIайчен юртбоахама къахьегамхой сийлен декхар да еррига техника дика тоаяь а яьккха ялат ханнахьа чуийца даккхар а из паччахьалкхенга дохкара семилетка тIеххьарча шера план толаме кхоачашъяр а.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 67 (4080). ШОАТГА, 5 июнь 1965 шу. Мах 2 кап.

Сиха а ца доадеш а ЧУЭЦАРГДА

Кастта хьатIакхоачаргья сихдаь ялаташ чуэца дезаргдола ха. Механизатораш хIанззе а денз лаьрххIа хьежа беза ялаташ чуэцара шоаш йизза кийчо яь баьннабий, дIаихача шерашка санна техника лерттIа кийч ца яр бахьан долаш ялаташ чуэцара балхаш эггара чIоагIагIа сихденнача хана болх юкъагIбоахаргбоаца гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Соахка ка бола ялаташ хьокхаш вър со. Соца цхьана болх беш вар комбайнер Маковей Анатолий. Из ва къона, хIаьта а йоккха опыт йола механизатор. Цхьана болх беш долча оаха долла хIама тхоайла цхьатарра декъ: баь болх а даьккха ахча а.

Аз Маковееи цхьан дийнахьа хьекха Iойиллар 227 гектар, шинне а норма 36 гектар мара йоацача метте. Цхьадолча деношка 3—4 норма а лора оаха дийнахьа.

ДIадийна ялаташ шоай ханнахьа а дика а обработка яь дар тха. Цудухьа чуэцача хана тха торо хилар уж сихха хьакха. Ерригача звеноша балхаш дика вIаштIехьдаьха дар тха: ха мамогга кIезигагIа йоайора, хIара денна балха даха тхоаш арадоалача хана бокъонца хьожар тхо комбайнага, заправка еш цIаккха а зехьа ха йовцар, эшаш йола оатхал сихха тIаяхьар техмашино, обед тIехьадалацар. Цкъа, сихвенна ялат хьокхаш со воаллаш подшипник еха со сецача, цу сахьате летучка тIа а ена, 10 минут ялалехьа юха а сай болх бе волавелар со. Цхьабакъда, керттердар ялаташ чуэца техника оаха дика а бокъонца а кийчъяр дар.

Ялаташ чуэца доладелча денз аз уж хьекхад 700 гектара тIара. Цул тIехьагIа касарах улла кIа хьалъэцаш хилар со.

Сиха а шоай ханнахьа а ка бола ялаташ чуийца бьлар тха совхоза механизатораш.

Укх шера тха совхоза механизатораша шоай беррига низ тIабахийтаб ялаташ чуэца техника тоаяраи кийчъяраи. Де дезаш юхедиса лоадамбоацаш дола хIамаш мара доацаш из болх хIанз бaь даьннад тхо.

Цкъаза, бакъдар аьлча, РТС-о хьовзам бу тхона: сакхаташ долаш ю оатхалаш, цудухьа уж болча дIа а ухаш, царца цхьана тхоай тоае езаш хул тха уж. Совхоза дирекци массаза а яц техникана хиланза яргIоаца оатхалаши доакъоши ханнахьа лахара дика оарцагIйоалаш.

Хьоккхаше а оардаш чуэцаргда оаха ялаташ укх шера. Нагахьа санна соахка хьакхари ардари къаьста а долаш ялаташ чуэцача хана транспортах тийша хIама доацаш со хиннавале, укх шера ялаташ хьоккхаше а оардача хана чIоагIа лоархIаме да комбайнаш тIара ялат дIаувза транспорт массаза а ший ханнахьа хургйий хар. Цу гIулакха кхоачамболлаш ший транспорт яц совхоза. Цудухьа совхоза кулгалхоша хIанззе а денз йоакхо е еза кхы тIа а эшаш йола транспорт Iалашъяра.

Тха ялаташ дIадийна моттигаш шаьра яц, долче, хьокхача хана Iоъаха тарлу уж. Цудухьа хIара комбайнер декхарийла ва кхаш малагIча оагIорахьара доладергда хьалххагIе а ха. Комбайн кIа хьакха кхай тIа йоала моттигаш кийчъер дукхагIча хана тракторист хул. Ялаташ ца дайтар духьа аьттув дукхагIа болча оагIорахьара гувнаш дIа а доахаш, шаьрье еза моттигаш.

Тха комбайнерашта юкъе къаьна комбайнераш дукха ба. Цудухьа аз а опыт йолаш болча кхычар а хьалха даха дезаш, хьехам тела безаш, цар болх мишта лел тхо хьежа дезаш хул. Цкъаза комбайн йолчча дIатIа а гIойя новкъостал де дезаш хул телха моттигаш цхьана тоаяра.

Дукха ха йоаццаш вIаши проверка йир оаха «Ермоловский» совхозаца. Цу проверкаша новкъостал дир тхона техника кийчъеча тха а цар а хинна кхоачамбоацараш дIадаха. Масала, № 2 йолча комбайна чура гIув иккхабар тха. Комбайнера шийна ховш хиннадацар из, цхьабакъда, ермоловцаша гуча а даьккха, оаха дIадаьккхар из доккха кхоачамбоацар.

Ка бола ялаташ хьоккхаше а арда дезаш хиларца дувзаденна а тха совхоза лаьтташ шаьра ца хилар бахьан долаш а тха болх низкъалагIа хургболаш бале а, соахка ялаташ чуэцача хана тхоай хинна темпаш кхы лаьгI ца ялийта дага да тхо.

Юххера, са ала безам ба, механизатораша салаIара совхоза кулгалхоша кIезига йоакхо еш хилар. ХIанззе а денз лаьрххIа уйла янза яргьяц цар ялаташ чуэцаш чIоагIгIа къахьийгачул тIехьагIа механизаторашта паргIатта салаIа моттиг вIаштIехьъяккхара.

Н. ВОРОБЬЕВ,
Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза механизатор.

КХОАЧАШЪЕ
ШУРА ЙОХКАРА ПЛАН

Республикерча хьайбай фермай болхлоша хIанз шоай низаш оарцагIдаьхад махулла дукхагIа дулх, шура, фуаш, тха дохкара. Шура йохкара план йиллача ханал бутт хьалхагIа кхоачашъяьй Грозненски районерча № 3 йолчеи, «Ермоловскийи» совхозаша, 1 Мая Лениней цIерахча колхозаша, Сунженски районерча Кирова цIерахча колхозо. Цу тайпара дола боахамаш республика кхыча районашка а да.

Укх шера пхе бетта балха итогашка диллача хьалха боагIа Грозненски района хьайбаш леладерш [illegible]. Дулх, шура, фуаш дукхагIа даха, шера плани тIайийдаь декхараши ка маьхал а йоалаш кхоачашде гIерташ ба района хьайбаш леладераш. Укх дIабахача пхе бетта еррига республике гIолла лаьрхIача, дIадахача шера цу юкъагIарчул 21 процент дукхагIа шура кхаьчай шурий заводашкеи приемни пункташкеи, хIаьта фуаш 25 процент дукхагIа дехкад.

ХIаьта а республике кIезига яц хьайбаш леладар дегIадоаладара лоадама хIама динза йола фермаш а районаш а. Соахка санна хIанз а долаш да хьалаш цхьатарра доллашехь а цхьан боахамаша шоаш паччахьалкхенна хьалхашка тIайийдаь декхараш ка маьхал а ювлаш кхоачашдеши вокхар уж кхоачашделга юкъагIадуташи дола гIалаташ. Шура кийчъяра план кхоачашъяра гIулакха цIенхаштта тIехьайисай Ведана, Советски, Ножай-Юрта районаш.

Уж районаш республике лоархIамегIаяраш еце а укхаза теркалде доагIа цига, хьайбаш леладар мара, дегIадахка дола боахама кхы доакъош ца хилар. Хета доагIаш дар цига хьайбаш леладара къаьстта а йоккха терко еш хургья, аьнна. Из гуш дац.

Паччахьалкхенга шура йохкара план дика кхоачашъеш яц «Ингушский» совхоз а. Хьайбаш леладара гIулакх дуккхача шерашка а йоакхо йоацаш лелаш хьадоагIа цига.

Ахкан хана хьайбаш леладелга во вIаштIехьдаьккха хилар — из [illegible] паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара планаш кхоачашъяра тIехьаюсаш хилара дола керттера бахьан. Кхыметтел ахкан юкъагIа а дуккхача районашка геттара лоха латт хьайбай продукташ йоахилга.

«Ингушский», «Октябра 40 шу», «Джалка», «Горячеисточненский» яхача, Мичурина цIерахча совхозашка, дуккхача кхыча боахамашка еррига а йиъ-пхиъ литр мара шура яккхац хIара Iаттагара.

Ахкан юкъ эггара дикагIа аьттув болаш я шура дукхагIа яккхара. Моша доакъар а дуадеш хьайбаш доажаделга нийса вIаштIехьдаьккха хиларо Iалашду йоаккхаш йола шура а кхоабача хьайбашта тIадеттаду дозал а дукхагIа хулийтилга. ХIара колхозе а совхозе а, хIара ферме пайда ийбе беза цу беркатерча торонех дулх, шура, фуаш дахар нонагIа лакхдара.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

1965 ШЕРАХ ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СВОДКА

(хьалхарча ах шера план кхоачашъяра проценташ)

Районий цIераш	Шура	Дулх	Фуаш
Грозненски	92	58	99,2
Наурски	87	34	100,6
Сунженски	84	84	98
Гудермесски	84	94	69
Шаьла	78	90	80
Урус-Мартана	75	79	98
Ачхой-Мартана	75	45	110
Надтеречни	75	41	68
Наьсарен	74	50	67
Шелковской	73	32	83
Ножай-Юрта	69	32	96
МалгIабика	66	41	62
Ведана	49	21	70
Советски	38	23	69
Республике гIолла	82	58	93

БIарг ма кхоачча дала Шалински районерча «Джалка» совхоза 3-ча отделене шекара свекла дIайийна кхаш. Цхьатарра дика тIаьннача свеклас бIарг хьест кхаш леладерий.

Де деза хьалхара балхаш чакхдаьхачул тIехьагIа подкормка е болабеннаб отделене. Шекара свеклана подкормка елга сихагIа чакхдаккхара лаьржача социалистически яхье хьалха воагIа отделене толашагIа вола механизатор къона коммунист Сайдулаев Шахид. Нормах 12 мара ца йоагIача, хIара дийнахьа 15 гектар свеклана подкормка ю цо.

— Укх деношка йистедаргда свеклана подкормка яь, — йоах Шахида.

Сурта тIа: Сайдулаев Шахид.
Н. Кобиашвиле сурт.

Республика кхашка

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДАХА ДЕЗА

ВIаши [illegible] йолча Урус-Мартана района «Красноармейский» «Гехинский» совхозий коллективаш дукха а йоацаш хьежар дIайийна шекра свеклаи хьажкIаши мишта тIьннай.

«Гехинский» совхо 620 гектар шекара свекла дIийнай. Из дика тIаьннеи багагIа дика тоаеннеи я. Еррига звеноштеи гектарникаштеи дIахжаьй из. Укхаза хIанз чакхдахаш латт деррига цу культура Iунал дара де деза балхаш.

Цхьабакъда, доккхи кхоачамбоацараш а да совзе. Ишта, масала, совхоза шолIча отделене дIайийна 100 геар свекла нов. Абдулмежидова игада гIулакх де дезаш я, цхбакъда уж кхаш хIанз а тIехьаокъаденнача лаьттан чIоагIа т тIа а лоацабенна дада.

Совхозе дIайийна 600 гектар хьажкIаш я. Уж кхе я ворхI звено. Дуккхача учаташка дика тIаьннай уж. ХIанзарна макхаш доахаш боахк юй.

«Красноармейский совхозе дIайийнача шекара веклас дIалоац 639 гектар, культура дIайийнаяр ший хахьа молхаш теха кийчдаьги а тоссаш. ХIаьта а совхоза цхьоалагIча отделене Iунал во [illegible] лаш яйнай 72 гектара тIа дIайийна свекла. Цу участка тIа цIаьхха дIае йийзар свекла.

ХIанз шекара свеклана макхаш доахаш а шаровка еш а боахк совхоза механизатораш. Из культура укх денношка нийлхъяь яргIолаш я.

ХьажкIаш дIайийнай укхаза 1700 гектара тIа. Цу культурана тIаялалехьа 850 гектара тIеи тIаяьнначул тIехьагIа 475 гектара тIеи макхаш даьхад механизатораша. МугIараштa юкъе ду балхаш даь даьннад 215 гектара.

ВIаши тохкам беча юкъе дакъа лоацаш хиннараша, шоайла дага а баьнна, шинна а боахама укх гаргарча хана де дезача балхий план оттаяьй. Укх гаргарча деношка шекара свеклана оасар даьи нийлхъяьи яха лаьрхIад. Ишта лаьрхIад ерригача дIайийначa хьажкIашта хьем боацаш чехка макхаш даха а.

Гучадаьннад «Красноармейский» совхоза цхьоалагIча отделене зулам деча хIамаша йоаяь 100 гектар хьажкIаш юха дIаенза ярг ца хилар.

Г. КУЮМДЖИЕВ,
«Красноармейский» совхоза керттера агроном.

Сиос кийчъю

Гурахьа бийнача кхах силос йоллаш латт Шелкки района «Щe ахархо» ях колхозе. Мукх хьокхаш денна и комбайн хул колхозе. ДикагIа ахьег укхаза механизатораша Ери Николая, Белоусов Петра, дийна цаIи ахи норма е вIаштIехьдоадарех хIаране. ХIанзле а 12040 гектар мукх хьекхаб цар хIаьгрегатаца.

Ишта дика толамашка цар торо хиннай силосни м дIакхухьаш йола машинаш тоI хиларахи шоай ханах бизза пайца царна харахи. ДукхагIа дIакхухь силос шофера Кулешев Андрея, денна 14—16 рейс ю цо.

Сиха бу шоай болх силос дIанийсъеча нн. Шашленкос, Балашова, Панченкос. Цар бехках Iо ца йоассаеш латташ цхьа минут яккхац машина.

Тешшаме кхоачашду шоай декхар «ДТ-54» яхача шин трактораца силос IотоIаеш болча трактористаша Семенков Степанеи Новиков Юреи. Беррига болх дика вIаштIехьбаккхарах, денна 140—160 тонн силос лаьттах йолла йиш хул колхозе.

И. ХОЛМОВ.

IАЛАШДЕШ ЛАТТ ДОАКЪАР

[illegible] Наурски района боахамаша гурахьа [illegible] доакъарийна лаьрхIа хьокхаш а цунах аргIаш деш а латта. Еррига а 25 эзар тонн йол Iалашъе еза районе.

Йиъ эзар тонн гаргга йол Iалашъе аьнна социалистически декхар тIа а ийца къахьегаш я «Россия» яхача колхоза коллектив.

Емельяненко Григореи Абакумов Викторeи кулгалду ши бригада я укхаза из болх беш. Беррига цар хьакха безар 1 эзар гаргга гектар мукх ба, хIанзле цунах 900 гектар гаргга мукх хьекхаб, бархI бIаь совгIа гектара тIара хьагулъяьча аьлах аргIаш даьд.

Дика къахьегаш ба колхозе мукх хьокхаши йол хьагулъеши бола механизатораш КримовгIар Григорийи Максими, Неткачев Владимир, Назаров Тимофей, кхыбараш. Денна цаI ах — шиъ норма кхоачашъю царех хIаране. Царел тIехьабисац аргIаш ютташ бола Ларионов Ивани Гречишников Василийи.

Мукх хьокххаше а хьалхара силос йоллаш а латт колхозе. Цу гIулакха лаьрхIа йола эспарцет хьокхаш ба шоай комбайнашца Гришин Николайи Марков Петри.

Специалисташа геттара дика лоархIаш я эспарцетах йоллаш йола силос, хIана аьлча, хьайбай дегIах дIалаташ йола микроэлементаш дукха йоахк цунах. ЧIоагIа лоархIаме да баьнах йоахка витаминаш дIа а ца йоалийташ силос йоллар. Из кхета а деш вIалла маьлхара а ца йохийташ, хьахьоккхаше дIа а кхухьаш кIоагашка дIачуехк эспарцет. Чам дикагIа хилийтара хIара тоннана 4—5 килограмм йолаш тух тох силосни массах. 700—800 тонн йолларгья колхозе цу тайпара силос.

4,5 эзар тонн йол Iалашъе лаьрхIад укх шера «Щe байракх» яхача колхозе. Дика дIадоладаьд цар из гIулакх. Гурахьа бийна мукх хьекха баьннаб укхаза. АргIаш даь дIаоттаяьй пхи бIаь тонн совгIа йол. Сийна а дика а я из, хьекхачул тIехьагIа дукха ца уллийташ, хIаьнна йокъалушехьа а гулъеш аргIаш даьд цунах.

Пайда эца лаьрхIад колхозе эрий тIаьннача баьцех а. Буруннии даьгIенашка ши эзар совгIа гектар йол хьокхаргья колхозе. ХIанзле а хьекхай цар 1400 гектар совгIа йол.

ХIараненa тIехьатесса кхоккхa мангал хьокха машин а йолаш кхо «Беларуси» бархI машин тIехьа йолаш цхьа «ДТ-54» я бурунашка болх беш. Дийнахьа 80—90 гектар йол хьокх цар. Дика толамаш доах Хасалиев Абдурахьчана, Лиманский Михаила, кхычар.

Ишта хьокхаш а аргIаш деш а латт аьлах «Терский» совхозе, Ленина цIерахча колхозе, кхыча боахамашка а. Хьайбашта Iан замалахь тоъаргйолаш йол Iалашъергья цу боахамашка.

Ам. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

ТIехдика болх беш я семилетка тIеххьарча шера Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив. Валови продукци арахецара пхе бетта план 30 мая 101,6 процент кхоачашъяьй цо.

Завода установкашта юкъе къаьстта дика къахьийгад мастера Горбатенко Константин Григорьевича кулгалдеча № 43-1 йолча установка. Пхе бетта план 5 мая кхоачаш а яь, хIанзле планал совгIа эзараш тоннаш продукци арахийцай установка коллективо.

ДIабахача пхе бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь хьинаре къахьегаш я Широков Иван Петровичеи Боршов Петр Васильевичеи кулгалду № 25-1, 43-2 йолча установкай коллективаш.

Ч. САМИЕВ.

ЦIЕ БАЙРАКХ— КХАЧА ЙОАГIАРАШКА

«Малгобекнефта» НПУ № 1 йолча бурув деттача контора коллективо социалистически яхьа итогех хьалхара моттиг лаьцай, профсоюза промыслови комитета карара кара тела цIе байракх еннай цунна.

Ишта сийле атта йоаккхаш яц. Буровикашта къаьстта хала да из яккха. Лаьттано хIа мааьлланге а хьаеллац шийна чура ганз, из кхетале, довза деза. Болхлойи инженерийи бIарччача коллективо наб-са а доадеш хала къахьийгачул тIехьагIа мара гучаялийтац цо шийна чура ганз, тIаккха шортта, камаьрша лу цо хьийгача кьих дала доагIар.

ЦхьоалагIча бурув деттача контора буровикий коллектива укх шерарча толамаша гIадкхувл. Майски план тIехкхоачашъяьй буровикаша.

Ка маьхал а йоалаш кхоачашъяьй цар 5 бетта план а. Цу юкъагIа планах 8 эзари 4 бIаьи метр кIоарга тоха дезаш дар бурув. 27 май тIа 8956 метр кхоачаш теха бурув хилар.

Буровикий юкъара собрани хилар массехк ди хьалха. Цу собране бурув деттача контора коллективо тIайийцар коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара дола социалистически декхар.

Карара кара тела Щe байракх елар дикагIа йолча бурув деттарий бригадана. Из сийле кхаьчар цIи хеза мастер коммунист В. Д. Цогоев керте латтача бурув деттара бригадана. Алхха цхьан апрель бетта планал совгIа 843 метр хинна ца Iеш кIоарга бурув техад цар.

Дукха паччахьалкхен ахча кхо а деш болх беш ба цу бригада бурув деттараш. Май бетта цар кходаьд 128390 сом ахча. Цу тайпара пайда балара кIезига новкъостал данзар утяжелителах шозлагIа пайда ийбе торо хулийташ йола регенерационни установка юкъейоалаяро. Из геттара керда гIулакх да.

Белгалбанза баргбац дикагIбола бурувдеттараш а. Уж ба Ф. Кобылов, И. Чалаев, А. Шин Цу кхаь а бурувдеттачо балхий пш кхоачашъяра процент 11120-нега дIакхоач.

Дикала цIи хеза я буй мастер А. Я. Сальников керте а бурув деттарий бригада а. Хоза леланц цу бригада коммунистич къахьегама сийлахьа цIи. Май планах 600 метр тоха дезача 10 метр кIоарга бурув техад ц80 эзар сом ахча а кходеш. ТIеа къахьийгад коммунисташ бурув деттараша Г. Ш. Хантем, П. Л. Бычкова, кхыбараша. планал совгIа итташ метраш кI бурув дийттад.

БIарччача буровикий да толамаш дувцача юкъе белгкханза баргбац профорг волча И. Е. Москаленкаи парттрупкретарь волча нов. Н. Бычковеи бола бокхха болх. Уж бахьан долаш бригаде дика вIаштIехьбаьккхаб болхлошта юкъе бу кхетама болх. Укхаза массе а хана деш хозийташ газеташи журналаши, беседаш ю, кхы балхаш ду. Социалистически яхьа итогаш ю хан-ханнахьа. Каст-каста арадоал «Къахьегама листок» оалаш дола пенгазет.

ЧIоагIа уйла тIаерзаьй бурув деттарий, лаборантий, мастерий, ишта инженерно-технически болхлой квалификаци лакхъяра. Цу гIулакха хан-ханнахьа семинараш ю. Цига къамаьлаш ду мастераша шоаш. Къамаьлий темаш а мастераша шоаш херж.

Хьалха латтача опыта школа а йиллай конторе. Цига къамаьлаш ду опыт йолча мастераша, бурув деттараша, инженерно-технически болхлоша. Укхаза, хьаккхашта вIаший къамаьлаш а деш, йовзийт шоай опыташ, кхета ца даь дешаш къестаду.

Шу доладелча денз юкъекхихьа кердадараш а кIезига дац. Доккха беркат дийннад царех. Масала, хIара деннара сводкаш радиога гIолла хьайню укхаза. Iуйрийна 8 сахьати 30 минути йоалача хана директора кабинете гуллу службай кулгалхой. Мастерашкара хьайю аргIанна йола сводкаш. ХIара кулгалхочоа цу сахьате къаьгга дIаховш хул ше динза даргдоацар фуд. Баьккхача земо хьахьокх, кулгалдара долча цу тайпара оперативни кулгалдаро торо хулийт болх ритмах бе.

Хьалха хиланза яргIоаца материалаш е мастераш шоаш ремонтни цехе ухаш хиларах дукха ха йовра, хIанз цар материалашта заявкаш увттае мара езац. Уж бизза Iалашбу ремонтно-буровой цехо.

Эргабаьккхаб вышко - монтажни цеха болх а. Хьалха цаI мара ца хиннача ши бригада вIашагIъеллайз цхьа бригада — монтировщикий я, вож — ремонтникий. Цу тайпара гIулакх эргадаккхарах боалаш бола пайда гуччахьа ба: 5 бетта чухьа хьалъяьй 3 буровой, хIаьта консерваце хинна цхьаькха юхаметта а оттаяьй.

Буровикаша чIоагIгIа терко ю производства экономика. Бурув деттара бригадашта юкъе йоаржаяьй хIара деталь ца талхийташ а ца йохийташ а дукхагIча хана лелаяра тIехьара социалистически яхь. ХIанз хIара бригаде деталий учет нийсагIа лелае баьннаб, оборудовани а материалаш а дикагIа доал деш лелаю.

№ 1 йолча бурув деттача контора болхлой коллективо семилетка чакхйоалача шера кIоарга бурув деттара план ханал хьалха кхоачашъе лаьрхIад.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАДУВГIАРАШТА ПАЙДАНЕ ДОЛАШ

Дешара шу чакхдаьнад политически дешара системе. 1964 — 1965 дешара шера МалгIабика районе болх беш яр дешар шоаш Iомадерий 40 совгIа теоретически семинар а йолаш политически дешара тайп-тайпара 154 звено, шоай идейно-политически боарам лакхбеш вар кхо эзар совгIа коммунист, комсомолец, парте боаца активисташ.

Укх дешара шера политически дешара ерригача системо Iомайир «Вай мехка коммунизм хьалъяра проблемаш, дунен социалистически система дегIаяр, хIанзарча этапера коммунистически болхлойи партей стратегии тактикеи».

КПСС горкома политически дешара кабинето хаддаза новкъостал даьд пропагандисташтеи дешаш бараштеи литература харжа, моттигерча вахарах йола материалаш лаха, еча занятей методика тоае. Укх дешара шера пропагандистаница 12 семинар яьй. Цига йийшай дешара планеи района вахареи дешаех йола лекцеш, балха опыт дIа-юха эцаш пропагандисташа докладаш елга вIаштIехьдаьхад, Iомаеча программа темаех лаьца методически хьехамаш тийннад.

Пропагандисташтеи дешаш бараштеи долча новкъостала КПСС горкома политически дешара кабинете «Пропагандиста уголок» кийчъяьй. Цу чу гулдаь дар кружокийи семинарийи пропагандисташеи деша багIарашеи хан-ханнахьа пайда эцаш хинна теоретически методически литература а моттигера фактически материал а.

Парте горкома болхлойи членаши кружокий, школай, теоретически семинарий занятешка ихаб, цар новкъостал даьд цига гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадаха. ХIаьта из чIоагIа пайдана а хулар.

ДIадахача дешара шера КПСС горкома бюрос массехказа дийцад политически дешара системерча балхах, цхьайолча партийни организацешка («Малгобекнефта» НПУ ЭМЦ) беча политико - кхетама балхах дола дешаш.

Белгалдаккха дезаш да политически дешара системера болх «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагIча мехкдаьтта промысле (партбюро секретарь нов. Лебедева) дика вIаштIехьбаьккха хинна хилар. Коммунистически къахьегама предприяти яха цIи лелаеш я из предприяти, хIаьта цун коллективо иштта къовсам лоаттабу мехкдаьттеи гази яккхара план кхоачашъяр духьа санна, болхлой идейни боарам лакхбар духьа а. Цу тайппара, политически дешара шу дика чакхдаьккхар КГРБ-1 (партбюро секретарь нов. Б. Б. Албогачиев), КГРБ-2 (партбюро секретарь нов. Ф. В Щукин), шоллагIча мехкдаьтта промысле (партбюро секретарь нов. О. М. Изоксон), № 1 йолча юкъерча школе (парторганизаце секретарь нов. А. Ф. Гоптарь, ВИК-12 (парторганизаце секретарь нов. Макаров), горисполкоме (парторганизаце секретарь нов. Бузуркиев), кхычахьа.

Май бетта политически дешара ерригача звеношка итогови занятеш яьй, лакхача идейни организационни боараме чакхъяьхай занятеш.

КГРБ-1, КГРБ-2, №№ 1, 2, 6, йолча юкъерча школай, цхьоалагIча мехкдаьтта промысла яраш санна йолча йоккхийча партийни организацешка теоретически конференцей хьисапе яьй итогови занятеш. Цига йийцар укх тайпара темаш: «Партех бола марксистско-ленински хьехами КПСС Программа тIа из дегIабоалабари», «Коммунизм хьалъелга — партеи халкъеи практически декхар».

Сакъердаме а чулоацам дика болаш а чакхъяьлар теоретически конференци КГРБ-2 парторганизаце, № 1 йолча юкъерча школе «Партех бола марксистско - ленински хьехами КПСС Программа тIа из дегIабоалабари» яхача темах лаьца яь эггара хьалхара теоретически конференци. Конференце бар семинарски шин группера дешар шоаш Iомадеш бараш. ВIашагIкхийттараша чIоагIа дакъа а лоацаш чакхъяьлар конференци. «Партех бола ленински хьехам, Коммунизм хьалъеча тIа-тIа дукхагIа лакхлуш латта КПСС лоархIам» яхача дешах лаьца къамаьлаш дир 9 саго. Къамаьлаш даьраша бокъонца баьшхар вай мехка социализми коммунизми хьалъяра даькъера парте лоархIам, советски общества кулгалдуи лестам телеи низ из хиларах тарра.

Лакхача идейно-теоретически боараме чакхъяьлар итогови занятеш Вознесенскерча швейни мастерскерча (пропагандист нов. В. Г. Пурахина), ремстройконторерча (пропагандист нов. С. И. Яндиева), быткомбинатерча (пропагандист нов. Т. Булгучева) «Лоаман кхалнаха йолча политически знаней лардаш» яхача кружокашкара итогови занятеш.

Массехк шу да хьехархочо Вера Георгиевна Пурахинас Вознесенски швейни мастерске пропагандисталла болх бу. Мастерской болхлошта юкъе де а доагIаш сий деш я из. «Тха пропагандиста, — йоах цунах кхалнаха, — сакъердаме а керда а мел дола хIама дувц тхона, хIаьта оаха цунга тIаддахе ла а дувгI».

ЛадувгIараша дикагIа кхетаергйолча, цар безам тIагIоргболча тайпара ю занятеш Вера Георгиевнас, географически картех, газеташ тIарчеи журналаш тIарчеи материалех, кхыча гойтара пособех пайда а эцаш. Дешара планаца йоацаш укх дешара шера деша багIараша йийшай медицински, атеистически, педагогически, экономически темаех йола лекцеш. Уж ешаш хиннаб Вера Георгиевна ше, хьехархо В. Г. Кухаров, лор нов. Крылова, кхыбараш.

Массане а дакъа лоацаш, сакъердаме чакхъяьлар итогови занятеш. Собеседованешка чIоагIа дакъа лаьцар ни. Баскаева, Тенькова, Албогачиева санна болча деша багIараша.

«Ленинское знамя» яхача газета оагIонаш тIа араювл политически дешара системера итогови занятеш чакхъяхара дешаех пропагандисташеи методически совета членашеи лазъю материалаш.

Цхьабакъда, политически дешара системерча цхьайолча кружокашкеи школашкеи биззача идейни организационни боараме чакхъяьхаяц итогови занятеш, деша багIараш занятеш дика кийч ца еш ихаб деша, шоаш Iомаеча материалашта конспекташ уттаяьяц цар, темаш эсала йолаш, Iомадеш дар дика кхетадергдоацаш яьй занятеш.

Цу тайпарча хьала тIа бар политически дешара система болх «Кавказ» яхача колхоза (парторганизаце секретарь нов. М. Г. Шаленый), «Малгобекнефта» НПУ СМУ (парторганизаце секретарь нов. Кириченко) парторганизацешка.

1965 шера КПСС горкома бюро дийцар «Политически дешара системерча 1964—1965 шера итогий а 1965—1966 дешара шера декхарий а хьакъехьара» дош. Парте горкома бюро заседане белгалъяьккхар политически дешара система цхьайолча звеньяй балха дика опыт, гучадаьхар из вIашагIболлаш нийсденна кхоачамбоацараш, уж дIадахара де деза хьадда гIулакхаш белгалдаьд. КПСС горкома бюрос бах соцам бувцаш ба кердача дешара шера кийчо яра болх, хIанзле а дIаболабаьча партийни организацей собранешка. Политически дешара системерча кердача дешара шера кийчо еча хана оаха керттера уйла тIайохийт КПСС истори, философи, политически экономи, Iилман коммунизма лардаш кIоаргга Iомаяра.

Наха юкъе беш бола политически болх тоабар духьа хIанз района къахьегамхошта юкъе лекционни пропаганда яра бIарчча план аттаьй КПСС горкомо.

Н. БОЙКО,
КПСС МалгIабика горкома политически дешара кабинета заведующи.

КОММУНИСТАША КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

Цхьа шу гаргга ха я лакхара дикал йолаш продукци арахецара тIехьа Грозненски нефтемаслозавода бригадаштеи установкаштеи юкъе социалистически яхь яьржа. ХIара квартала итогаш ю оаха. Яхье хьалха латтарах лоархI квартал чакхъяллалца йолча хана завода чурча нормага хьежжа продукци арахецаш хьаьькха сменаш. ХIанзе а иштта сий даькхха я № 40 йолча установка — СССР-а Лакхехьарча Совета депутат А. А. Волошин воккхагIа вокхагIа оператор Меркулов вола № 16 йола смена, воккхагIа оператор А. Сурненко вола № 16 йолча установка смена, кхыяраш.

Ала дезаш да, яхь дIайолаеннача хана хьалха латташ 1—2 яха смена мара ца хинналга. ХIаьта 1965-ча шера хьалхарча квартале иттнел дукхагIа яр цу тайпара сменаш. ДикагIйолча сменашта лу Сийлен грамоташи ахчан премеши.

Из беррига боккха болх кхоачашбу коммунистий инициативацеи кулгалцеи.

Арахецача продукце дикал лакхъяра тIехьа социалистически яхь вIашагIйоллача керте латт партийни комитет.

Комплексни экономически эффект лакхъяра тIехьарча къовсама хьалхара инициатораш ба завода керттера инженер Степуро С. И., парткома секретарь Захарченко В. П., коммунисташ Волошин А., Меркулов Б., Горьковой Д., кхыбараши.

Керттерча инженера заместителла коммуниста Павлова П. В. инициативах завода лабораторе денна итогаш ю хIара смена, установка продукце дикал лакхъяра беча балха, хинз, кхыча хIамашта. Цу анализо йиш хулийт хIара установкера хьал довза а, нагахьа санна кхоачамбоацараш хилча, уж дIадахара сихха де дезараш де а. Алхха укх тIеххьарча бетташка цу анализо торо хилийтай безача маьха растворитела итташ тоннаш кхое.

Тха яраш санна продукташ арахецача хьалха латтача капиталистически мехкий дунен тIа эгтара тIех болх-баьб заводе.

Масала, тхона ховра вай мехка меттел, доазол арахьа а тIехьа тха авиалаьтта чIоагIа хоатташ долга. Дунен стандарташ Iомаяро хьахьекхар кхыча мехкийчарел хIамма а эшашагIа тха даьтта доацилга, хIаьта цхьадарел гаьнна тIех из хилар а.

Тха продуктай потребителашца заводо айхха бувзам лоаттабарах тIа-тIа керда письмош кхоач тхога продукце дикал лакхъяр дехаш. Синтетически хьаьнача кислотех продукташ хьаеча Щебекенски комбинатагара дукха ха йоацаш письмо дера тхога кердача фракционни составах коача парафин хьаделга тоадар дехаш. Тхо дог тийш да из дехар оахош кхоачашдергхиларах.

Завода партийни организацегеи коммунисташкеи хьалхле а йолаш коммунистически къахьегама тха предприяте шийн беррига низ тIабербергба арахецача продуктай дикал дунен тIа эгтара тIех хилийтара.

Ю. ГИЛЯДОВ,
ГНМЗ № 40 йолча установка начальник, парткомерча продукце дикала партийни тIахьожам лоаттабеча комиссе председатель.

Республикански семинар

Литература, искусства, эстетика пропагандировать деча лектораштеи культура учрежденей болхлоштеи лаьрхIа Нохч-ГIалгIай АССР-а культура министерствай, «Знание» яхача Нохч-ГIалгIай организацеи вIашагIъелла республикански семинар хилар укх деношка КПСС обкома политпросвещене ЦIагIа.

«Къахьегамхой коммунистически дог-уйла долаш хьалкхебара даькъерча культура учрежденей лоархIамах» дийцар Нохч-ГIалгIай АССР-а культура министра заместитела нов. А. Я. Заруцке.

РСФСР-а «Знание» общества члена искусствоведчески Iилмай кандидата нов. И. Ф. Петрова йийшар «ХIанзарча музыкальни искусствера прогрессивнии реакционнии лелам аш» яха лекци, музыкальни произведенешцара отрывкаш а йоалаеш.

Театрий художественни коллектива творчески толамехи цар перспективни планехи къамаьлаш дир М. Ю. Лермонтова цIерахча эрсий драматически театра директора И. Н. Шаповаленко, Х. Нурадилова цIерахча къаман театра директора А. Х. Хамидова.

В. ПОЛЯКОВ.

ИТОГОВИ ЗАНЯТЕШ

134 ладувгIархо чувоагIаш ялх политкружок яр укх шера «Джалка» совхоза партийни организаце вIашагIъелла. Апрель бетта хьалхарча шин кIирах массе кружокашка дика чакхъяьлар итогови занятеш. Цига дакъа лаьцар 126 сага, 58-не къамаьлаш дир. Ерригача кружокашка хиннача занятей тема яр — «Марксизм-ленинизм социализми коммунизми хьалъяра закономерностех», «СССР-е коммунизм хьалъяра дунен халкъашта юкъера лоархIами дунен революционни процесс дегIаахара цунах доала беркати».

Къаьстта дика чакхъяьлар итогови занятеш 1-ча отделене (пропагандист нов. Джанаралиев), центральни усадьбе (пропагандист нов. Шовхалов), 5-ча отделене (пропагандист нов. Юнусов М.).

ХьатIадоагIача дешара шера ладувгIарашта Iомае лайра «Вай мехка коммунизм хьалъяра проблемахи», «Дунен социалистически система дегIаахарахи» йола темаш.

С. АХМАДОВ.
«Джалка» совхоза партнома секретарь.

Укх деношка «МИ-10» яхача вертолета кема командир В. Колошенко, шоллагIа пилот Ю. Швачко, штурман В. Журавлев, бортинженер В. Шеин волаш йолча экипажо керда дунен рекорд оттайир — вертолетаца 7.134 метр лакха хьалъайбир 5.175 килограмм хулаш бола мухь.

Сурта тIа: (аьттехьара аьрдехьа) В. Журавлев, В. Колошенко, Ю. Швачко, В. Шеин.

С. Преображенски сурт.

ТАСС фотохроника.

Продукцега дIадодар лохдара наькъаш

Московски ленинградски предприятей коллективаша дIадоладаь башха-дика гIулакх хьал а лаьца продукци дикагIа а дукхагIа а арахецара тIагIертта къахьегаш ба «Красный молот» яхача завода болхлой, инженерно-технически болхлой.

1964 шера продукци арахецара, цунга дIадодар лохдара, къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачаш а еш плана совгIа 7[illegible] эзар сома пайда беннаб тха заводо пачхьалкхенна. ХIата семилетка шерашка оаха кодаьча ахчах хIаране чу 32 квартира а йолаш дола ворхI цIа хьалде йиш яр. Ер массехк шу латха коллективо дика толамаш доаь. Цхьабакъда, хIанз а ала йиш ц еррагача торонех бизза пайдаэц, аьнна. Из бахьан долаш продукцега дIадодар лохдараи нахиленеш яреи биъ бетта план ук шера кхоачашъяьяц заводо. Из болх укх тIеххьарча шин бетта дика тоа-м баьб, бакъда хIанз а дукха де дезаш да хьаларча шин бетта тIадиса декхар кхоачашдара. бокъонца тоаяр[illegible] эшар тханцига долаш д[illegible].

Цу дакъе эггара хьалха де дезар да офрудованехи производственни айданехи лерттIа пайда эцилганаьха санна лакхъе еза сменност коэффициент. Уж балхаш тола чакхлаха вIаштIехьларгда станока, пресса, кхыча а обордованена модернизаци йича. Цадзаш терко е езаш да станокаш технологически дика кийчъелга, ца ханнахьа а дика а ремонтга. Цу дерригнеша торо хулийтъя цар балха овсарле лакх уж низ болашагIа хилийта.

Масала, гидрокопитовальни устройстваш пневмозажимаш, хир доаккхаловкаш, электрошлакови свар установка, кхыйола а кердамаш балха юкъейоалаяро обловане низ 12—15 процентахбе вIаштIехьдоалийтаргда. Уа из бахьанце 20 эзар сом ахкоде йиш а хургья.

ПродукцедIадодар цахаддаш лохдара Iалте боккха лоархIам болаш да къахьегама овсарле лакх. Из де йиш я заводе арахец йола оатхалаш, узлаш, обораниш хьаелга дикка аттача хьача.

Из болх кахал йоалаш лелабара цIенха къовсам лоаттабе беза балнах кхетамца пайда эцара тI шерра кийчъе а чакхъяхаза организационно-техническимероприятеш. Укх шера оахасхьяха лерхIача организацитехнически мероприятеша кци хьаярга дIабода къам 8—9 процент лохбергба[illegible] цхьаяраш хIанзле балха а йихьа 70 эзар гаргга нормхьат кходаьд.

Масала ха строгальни станока тIа отка еш хинна 9МГР-и 1яха насосий клапанни коробкаш хIанз продольно-фрезерни станока тIа кийчъе яхаро 6800 нормо-сахьат кходаьд. Литейнии мехкдаьтта аппаратурнии цехашкарча халача балхашта механизаци яро итт саг мукъаваьккхав. ХIаьта укх шера цхьайола оатхалаш поточнии групповойи методех кийчъяра йола специализировании участкаш вIаштIехьъяхаро а кердача технологе кхийола мероприятеш юкъеяхьаро а наьха санна кIезигбергба уж хьаярга дIабода къахьегам, кходергда 114 эзар нормо-сахьат.

Арахецача продукцега дIадодар лохдара а завода технико-экономически хьокхамаш тоадара а болча кхоачамех цаI ба брак йолаш хьаю продукци кIезигьяр а из цIенъяь дIаяккхар а. Брак йолаш продукци арахецарах доккха зенаш детт завода. Духхьал 1964 шера цу тайпара продукци хьаярах 123 эзар-сома зе техад тха завода. Из гIулакх цIендаь дIадаккхара доккха новкъостал хецара саратовцаша дIадоладаь башха-дика гIулакх хьаллацаро. Пунах доалла дика дар фуд аьлча, из да хIара сага бехктокхам лакхбалар, шийна тIадилла хIама болхлочунгара конструкторага кхаччалца дог а лазаш кхоачашдар.

Сахкат доацаш продукци арахецара метод тха заводе хьалхарчарца балха юкъейяхьай роликовтулочни дIанараши фонтанни арматуреи хьаеча цехашка, механически цехашка станокаш тIа болх беча цхьаболча болхлоша. Из бахьанце цу цехаша арахецача продукце дикал лакхъеннай, наьха санна кIезигъеннай брак. 1964 шера хинначул 20,3 процент кIезигагIа брак яьй укх шера хьалхарча квартале. Цу кердача методах болх бе йоахаргья кхыйола цехаш а. ХIаьта хIара бетта заводе хул продукце «Дикала ди».

Заводе хьаеча продукце дикал лакхъярца цхьана оаха массаза йоакхо ю оборудовании дукха яхаш а тешшаме болх беш а хилийтара.

Москверчеи ленинградерчеи хьалха латтача предприятей коллективай болам хьал а лаьца тайп-тайпарча уллай, оатхалий керда технологи юкъеяхьара чотах укх шера хьаеш йола 9МГР яха насоси ЦА-320М яха цементировочни агрегати соахкарчул 1,5-зза дукхагIа яхаргйолаш хургья, 1967 шера хьаергйола керда буровой насос шозза дукхагIа яхаргья. Иштта тешаме оборудовани арахецаро мехкдаьттахой торо хулийт из эцарга дIадодар кIезигде.

Продукцега дIадодар лохдара чIоагIа лоархIаме да материальни ресурсаш кхояр а. Оатхалашта ковка а ца еш штамповка яро 40 тонн прокат кхоергъя. Серийни оатхалаш арахецача карташца раскрой яро 50 тонн металл кходергда. Производства отходех кагий оатхалаш хьаярах кходергда 100 тонн металл. Иштта боккха пайда боала кхы кердадараш а балха юкъехьоргда оаха.

Белгал ца доаккхаш дита йиш яц цхьаькха дош а. Продукци дарегIа хилийтар производства планировани елга эргадаьккха тоадарах дукхагIча даькъе тийша да. ХIанз завода юкъейихьай Новочеркасский электровозостроительни завода цахаддаш планировани яра метод. 13 тайпара продукци арахецача юкъейихьай из керда метод. 1964 шера цхьоалагIча январе денз цу системах болх бе лаьннача цехаша дикка тоаьй шоай ритмичность, къаьстта заготовительни цехаша а тоаеш. Цу цехашка хьалхарча итт дийнахьа 25 процентагара 34 процентага кхаччалца кхоачашъю бетта план. Ритмичность тоаяра дакъе дикка толамаш дакхаз завода механически цехаша.

Цхьабакъда, комплектующи оатхалашца завод эсала Iалашъеш хиларах, кхоачам боллаш говза станочникаш, котельщикаш, сварщикаш ца хилар бахьан долаш тха заводе хила еззача тайпара яц ритмичность. Нагахьа санна завод материальни ресурсашеи болхлой кадрашеи дикагIа Iалашйой из кхоачамбоацар а сихха дIадаккха йиш йолаш да.

Арахецача продукцега дIадодар лохдар духьа чакхъяха лерхI кхыйола мероприятеш а. Царех я къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхари цун нормировани елга тоадари, шерра рационализаторски болх боаржабар, экономически болх тоабар. Чакхъяха еза мероприятеш белгалйича доалаш дац гIулакх. Боахама а общественни а организацеша цахаддаши тIагIерттаи болх бе беза уж толаме кхоачашъяра. Оттаьча ассортиментех цехаша продукци арахецара тIахьожам лоаттабе беза производственно-диспетчерски отдело, хIаьта технически Iалашон отдело цIенхаштта терко е еза завода саготагIа эша материалаши изделеши Iалашъяра а ца эшаш яла материалаш йохкара а. Боахама анализ тоаяра, продукцега дIадодар дикагIа а кIоаргIагIа а лархIара де дезарашка массаза а хьожаш хила еза планово-экономически отдел, бухгалтери. Цу балха шерра юкъеоза беза экономически анализеи нормироване бюрои общественни активисташ.

Завода коллектива ерригa торонаш я дарегIа йола продукци арахеца а пачхаьалкхен планаш кхоачашъе а. Керттердар да царех ха а ховш пайда эцар.

К. ГОТСКИИ,
«Красный молот» яхача завода керттера экономист.

ПРОИЗВОДСТВА КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯР ДУХЬА

Укх деношка хиннача профсоюзни-боахама активе ше яьча доклада тIа машиннаькъа Грозненски отделене начальника заместитела нов. Агабалина дийцар республика машиннаькъахоша укх шера биъ бетта даьха толамаш.

Машиннаькъа транспорта предприятей партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша шерра яхь йоаржаяьй коммунистически къахьегама тIехьа. Цу яхьа юкъеэваб 90 процент совгIа болхлой а гIулакхера нах а. ХIара денна балха юкъехул къахьегама керда методаши толашагIа йола технологи. Шоай тIайийца декхараш толаме кхоачашду локомотивнии вагоннии депоша, Гудермесера станци, машиннаькъа дерригa боахамаш, кхыяраш а санна йолча керттерча предприятей коллективаша.

Цу хьакъехьа дийцар активе дакъа лоацаш хиннача ни. Богомолова — Грозненски вагонни депо вагоний осмотрщика, Пасенкос — Грознерча станце начальника, Колесника — Грозерча локомотивни депо машиниста, Дзюбас — машиннаькъа Грозненски дистанце болхлочо, кхы дукхачар.

Цунца цхьана докладчико а къамаьлаш даьраша а пренешка белгалдаьхар вагоний оборот кхы а сихъяраи мухь тIаболаш сеца кIезигагIа уж латтийтараи тIайийца декхараш кхоачашдара, дIа-юха лелача поездий кхерамзлен бокъонаш телхаяра, бригадни поездаш дукха ха йоаккхаш сеца латтилгеи йоагIача ханал сонагIа нахага балхаш дайтилгеи дIадаккхара новкъарло еш дола цIенхашттара кхоачамбоацараш боахама а профсоюзни а организацей балха тIа хинналга.

Укх шера тIайийца декхараш кхоачашделга мишта лел а дийца, актива собране республика беррига машиннаькъахошка кхайкарал дир коммунистически къахьегама тIехьара социалистически яхьи бо лами кхы а шерагIа боаржабара, къахьегама овсарле кхы тIа а лакхъе тIагIертта къахьегара, юрта боахама транспортни гIулакх делга эргадаьккха тоадара, производстве а быте а лакхара культура юкъейоалае, семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIа а хьехаш.

Цу активе торжественни хьале облсовпрофа председателла нов. С. С. Сидельникова машиннаькъа Грозненски отделене коллектива елар, 1965-ча шера хьалхарча квартале толамаш дахарах пунна яла хьожаяь, Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советеи облсовпрофеи карара карлуш йола Ше байрахх.

С. ЧУХАРЕНКО.

МУЗЕЙ — ЮРТАШКА

Укх деношка Наьсарен районе а хинна цIаенай Республикански краеведчески музея дIа-юха кхухьа выставка. Из цига хиннача цхьан кIирах выставка экспозицега хьежар виъ эзар дешархо. Геттара хоза хиттар дешархошта Граждански, Сийлахь-боккха Дай-мехка тIемаш дувцаш йола экспозицеш. Цига царна бIаргадайра шоай мехкарча наьха — Орцханов Хизира, Албогачиев Ювсупа, Ханиев Махьмада, Саутиев Мусий портреташ а Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема турпалий — ЦIроев Iаддала, Картоев Жабраила, Мальсагов Ахьмада портреташ а.

Революци хилалехьа хьалхагIа хинначох а вай мехкарча Iаламах а дика чулоацам бола лекцеш йийшар дешархошта музея Iилман болхлоша М. Ошаева, М. Музаева, А. Бородина.

Музея Iилман болхлой шоаш мукъа болча хана лекцеш еша ихар фермашка, бригадашка.

ХIанз Iилман болхлой кийчлуш ба Орджоникидзевская яхача станице баха.

Н. ЩЕРБАКОВ.

Мехкарий толам

Грозненски слюдяной фабрика Галашкарча филиале болх беча вайнаьха мехкараша дика толам баьккхаб. Укх шера пхе бетта план итт ди хьалха кхоачашйир цар. Планал совгIа массехк бIаь сома маьха продукци еннай.

Хьабеш бола болх брак йоацаши цIенеи бара тIехьа мехкараша лаьцача социалистически яхье хьалха йоагIа Героева Зайда, Дзейтова Малика, Галаева Хадшат, Дзейтова Хадшат, кхыбараш а. Шоай сменах йола балха нормаш 120—130 процент кхоачашъю царех хIаране.

Р. МАЛОВ.

РИТМИЧНОСТЬ—КЕРТТЕРДАР

Производства лакха эффективность йолаш хилийтар керттерча даькъе гIирсаш хьалдеча организацей кулгалхой гIишлонхойи монтажникийи къахьегам вIаштIехьбаккха ховш хиларах тийша да.

Электромонтажни балхаш да гIирсаш хьалдара-монтажни балхий комплекса лоархIамегIарчарех дола цхьа дакъа. Электромонтажни балхаш дIанийслу дIахо гIирс хьалбара а механо-монтажни а балхаш кхоачашдара увттаеча ханашка хьежжа. Электромонтажни балхаш кхоачашдара ханах тийша я хьалъеш йола объекташ йистеяхара ханаш а.

- Электромонтажни балхаш кхоачашделга вIаштIехьдаккхара лард я электромонтажни смежни организацеша балхий технологи нийса лелаяреи уж оттаьча ханашка боккъонца кхоачашдари. ГIирс хьалбеча дакъа лоацаш йолча организацеех цхьанне оттаьча ханашка балхаш кхоачашделга юкъагIа дитаро хулийт вокхар оттаьча ханашка а балхаш кхоачаш ца делга. ХьалхагIа кхоачашдаь балхаш телхадергдоацача тайпара кхоачашданза дарддац объектера тIехьа тIадоагIа балхаш. Иштта, масала, гIирс хьалбара-отделочни балхаш кхоачашдеча хана щитий панелаши кхыйола электроинструкцеши ца телхаяйтара эша гIулакхаш диниза дардац. Шийн аргIанна, электромонтажни балхаш кхоачашдеча хана кхыдола кхоачашдаь балхаш (штукатурка, юкъе ехка йовкъаш, тховнаш, лардаш, кхыдараш) телхадара духьале хургйола гIулакхаш чакхдаханза дарддац.

Электромонтажни балхаш вIаштIехьдахара юкъе долхаш дукха а дешаш да. Монтажни площадка тIар чэ балхел совгIа, вIаштIехьдаханза дарддац кийчо яра балхаш, инструментальни боахам, транспорт.

Укх тIеххьарча итт шера электромонтажни технологи дегIаенай укх лостаьа: керда механизмаш, гIо[illegible]тхалаш, инструменташ юкъе керда прогрессивни материал[illegible]эяхьар; йовш йола балха ха яр; балха дийнахьа бу болх Iа хилийтар; главэлектромонтаж электропромышленноста за[illegible]ра хьайно электроконструкхагIа юкъекхахьар.

Къахьесарле дIахо дегIайоалаяра кхоачашдар духьа управлене[illegible]оалаяьй электромонтажни б[illegible] кийчони монтажнии доакъош[illegible]ъара лард йолаш йола керда латта технологи. Управлене[illegible]алъяьй кийчон-монтажни [illegible] Цунна тIалехкад, материа[illegible]орудовании хьалхха гIе а вI[illegible] а йоахаш, объект йоккха а ухийташ монтаж йича ма[illegible]гIонгахьара кийчъяра декхараш. Управлене балха практико хьахьекха махиллара, кердача прогрессивни технологе Iалашду къахьегама овсарле дикка дегIайоагIилга, балхашка дIабода мах лохлулга, гIирсаш хьалдара оттаяь ханаш лоацлулга, кхоачашдеча электромонтажни балхий дикал лакхлулга.

Управлене системерча балха опыто хьахьокх кийчон-монтажни участкага ерригача монтаж еча объекташка гIолла производство хьалххагIе а массе оагIонгахьара «кийчъелга чакхдоаккхалургдоацаш хилар. Прорабага ухаш йолча проектно-технически документаце тIа лерхIаш дац гIирс йоккхача блокех бара хьисап. СССР Госстроя, СССР Госплана, Финансий Министерства, керттерча проектни институтий указанех къаьстам беш йола проектий дикал гIирсаш хьалдара-монтажни организаце технически боарамга а цо планаш увттаеча къахьегама овсарленга а, кхыдолча дикала хьоккхамашка а хьежжа я. Долче, болх беча цхьанне къахьегама хьакъехьарча планаша, балхашка шоашка дIадолха маьхаш лохдаро, йоаггIаш йолча алапе фондо лерхIар, хьаштдолла проекташ а йоацаш, правительственни директивни органаша дIадехарашка хьежжа йола проекташ лелаелга да.

«Кавэлектромонтаж» яхача треста Грозненски управлене 1964 шера балхий объем къоачашъяьй 102,7 процент, болхлой низаца 97 процент Iалашхинна а йолаш. Болх беча цхьанне хьалер 1963 шера даьчунца нийсдича 106,4 процент хиннал, хIаьта къахьегама овсарле дегIаенай 11,4 процент, юккъера лаьрхIа дола болхлой алапеш 105,4 процент. Сметах бола электромонтажни балхий мах 1964 шера лохбаьб 11,55 процент, плана заданега диллача 11,34 процент лохбе безаш хиннача моттиге. Сметах бола электромонтажни балхий мах лохбар бахьан долаш пачхаьалкхенна 243 эзар сом кходаьд.

1965 шера 4 бетта балхий объем кхоачашъяьй 101,1 процент, цхьан болхлочо де дийзар 109,5 процент кхоачашдаьд, балхашка шоашка дIабола мах 15 процент лохбаьб, планах лохбе безаш хиннача 12,1 процента метта.

Кийчон-монтажни балхаш дегIа а кхувлаш, толашагIа хулийташ тоа а деш, электромонтажникий коллективо сийленца кхоачашдергда шийна хьалхашка латта декхараш.

И. ЛУНЕВ,
«Кавэлектромонтаж» яхача треста Грозненски монтажни управлене керттера инженер.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета пхелагIча сессе «ДIахо социалистически законаш чIоагIдара де дезача гIулакхехи правопорядок телхаерашцарча къовсама общественность юкъеозарахи» болча соцам тIа белгалдаьккхад къахьегамхой депутатий Советаша новкъостий судий, халкъа дружинай, улицийн цIенойн комитетий, кхыйолча къахьегамхой общественни самодеятельни организацей балха кIезига уйла тIаухийташ хилар.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо аргIанна йолча ший заседане, хийцар Шаьла къахьегамхой депутатий райсовето новкъостий судий балха кулгалдар дош.

Района хIара нах бахаш йолча йоккхача пункте новкъостий судаш хержай, хIаьта Аргун яхача поселке 4 новкъостий суд а хержай.

Шийн болх нийса вIаштIехьбаьккхаб Аргун яхача поселкерча, нов. И. В. Фоменко председатель волча новкъостий судо. Цо дийцад гражданаша харцахьа даьча гIулакхех лаьпа дола 11 дош. Уж дешаш дийцад, бахаш болча наха шерра дакъа а лоацаш, хIаьта общественни порядок чIоагIъяран из телхаеш хилара дукхал лохъяран дика влияни а яьй цар.

Цу судаша деш дар социалистически законноста хьакъехьа йолча Советий массазарча комиссей, кхыйолча общественни самодеятельни организацей балхаца дувза а долийташ ду.

Цхьабакъда, къахьегамхой депутатий Советий исполкомаша хIанз а Iалашдаьдац йовсарал леладеча, маларaш а мелаш бахача, дезалца харцо лелаеча, бераш кхедара хьакъехьара шоай декхараш кхоачаш ца деча, Iадатахи шариIатахи юхедиса реакционни гIулакхаш леладеш болча къаьст-къаьстача гражданаша леладеча общества духьаларча харцахьарча гIулакхашца ерригача а новкъостий судаша хьинаре къовсам лоаттабеш хилийтар. Дуккхача новкъостий судаша шоашкара дIадола а дийя дувцац шоашта га а гуш харцахьара гIулакхаш леладеча наьха дешаш, хIаьта дуккхача юртий Советашка (Герменчуке, кхыйчахьа) новкъостий судаш вIалла болх беш а яц.

Лакхехьарча Совета Президиума цу заседане дийцар Сунженски райсоветеи город Грозне, Октябрьски райсоветей исполкомий оагIонгара улицийн цIенойн комитеташта кулгалдара хьакъехьара дош а. Цу районашка къахьегамхой общественни самодеятельни организацеша боахама а культурни а гIирсаш хьалдара декхараш кхоачашдара хьакъехьара болх бу. Октябрьски районе вIашагIъеллай улиций 65 комитет, 600 хинна ца Iеш вола квартальни хержав, хIаьта Сунженски районе — 800 хинна за Iеш бола квартальни уполномоченнеш.

Исполкомаша гIо а деш, квартальни улицийн комитеташа бахаш бола нах вIаштIехьбаьхаб нах бахаш йола пункташ наха дика аьттув хургболча тайпара тоаяра, кийчъяра балхаш чакхдаха. Октябрьски районе 6 воскресник чакхдаьккхад. Цига дакъа лоацаш эзараш къахьегамхой хиннаб, сомий а декоративни а 5000 га дIаегIай, дукха зизаш дегIад, газонаш яьй. Сунженски района Орджоникидзевски станице квартальни уполномоченнеша дIадоладарца бахаш болча наха чакхдаьккхад укх шера апрель бетта сомий 2500 гаи декоративни 3500 хинна ца Iеш гаи дIайогIилга, бокха болх баьб станица общественни моттигаш цIена а санитарни хьакъехьа дика а лелаяра.

Бакъда, Сунженски районерча нах бахача цхьайолча пункташка улиций комитеташ вIашагIъехкаяц, хIаьта йолаш йолчарца цар инициатива лакхъяра, болх аргIанара культураи боахамеи декхараш кхоачашдара тIаберзабара семинараши совещанеши яц.

Райсоветий исполкомаша цIенойн улицийн комитетий болх цар бахаш болча наха социалистически доалахье меттахьа хилийтарах бола шоай бехктокхам кхетабергболча, советски паччахьалкхен законаш хьадда кхоачашдергдолча, гражданий бокъонаш лораергйолча тайпара вIаштIехьбаккхац.

ТIаийцача соцамаш тIа Республика Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьд кхоачамбоацараш дIадахараи къахьегамхой депутатий Советий исполкомаша новкъостий судий, улиций а цIеной а комитетий балха кулгалдара боарам лакхабараи де деза гIулакхаш.

Шаьла, районе гIолла 1963 шера май бетта хержача новкъостий судий ха чакхъялар тергал а деш, райсовета исполкома тIадиллад 1965 шера майи июни бетташка керда новкъостий судаш харжар чакхдоаккхилга, дешар — семинарски занятеш елга вIаштIехьдаккхара хаддамза царна новкъостал а деш. Цу гIулакха юкъеоза беза суда, прокуратура, милице органий болхлой. Могадаьд Советий массазарча комиссеи общественни самодеятельни организацейи бувзамаш чIоагIделга моллагIа а обществана духьалара телха гIулакхаш леладар ловргдоаца хьал оттаде, гражданий къахьегами, социалистически доалахьеи коммунистически хьисапе [illegible] шежитеи бокъонаш телхаергйоаца гIулакх оттаде.

А. РОМАНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума орготдела заведующи.

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРА—КИЙЧО

Ачхой-Мартана районерча школашка дешара шу чакхдоалаш латт. Юкхера занятеш йисте а яьнна цхьабараш экзаменаш дIаяла болабеннаб.

Района дукхагIа йола школаш кердача дешара шера кийчлуш я. Масала, дика кийчо яьй Давыденковскийн ШаIам-Юртарчеи 8-шерарча школаша. Района итт школа Iан доагор Iалашдаь яьннай, хIаьта бархI кастта кхоачамбаь яргйолаш я. Цхьабакъда, цхьайолча школаша кердача дешара шера кийчо яра дукха теркам бац. Царех я Коатара-Юртара бархI шера дешара школеи Самашкинский юкххьанцара школеи.

Къаьстта ала безам ба са Давыденковски бархI шерарча школах лаьца (директор нов. Шматов). Лакхе аьннача тайпара шоай долчох дика кийчо яьй цо кердача дешара шера. Цхьабакъда, чIоагIа готта я бераштa школе. Тоъаш классни цIенош, гIишлош хьатIае вша еррига материалаш кийча я школе, хIаьта а из гIулакх чIоагIа ледара леладу района гIишлонхоша.

И. КУЦЕНКО,
Ачхой-Мартана районо инспектор.

АВТОМОБИЛИСТАШ КИЙЧА ХУРГБА

Дика хьийкъака бола ялаташ, шекара свекла, хьажкIаш, баьца дааpаш кхачаш латт республика колхозийи совхозийи кхашка.

Бехктокхаме декхар тIадожадаьд автомобилисташта — сихей доа ца деши ялат кхашкара хьатташка а паччахьалкхен заготовительни пункташка а дIакхухьилга.

Из декхар кхоачашдара Нохч-ГIалгIай автомобильни транспорта управлене автобоахамий коллективаш ялаташ дIаувзаргдола автомашинаш кийчъеш я хIана. Соахка ялаташ дIаувзара балхах дика лоархIадир автоуправлене боахамаш. Водителаша, ха ца къовсаш, сихача рейсашца дIакхухьар ялат, шекара свекла, хьажкIаш, силосни масса, кхыйола юртбоахама продукташ. Автоуправлене автопарко соахка дIадихьар ялат — 192 эзар тонн, шекара свекла — 242 эзар тонн, силосни масса — 386 эзар тонн, дуккха кхыйола юртбоахама продукташ.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта жоп а луш, автобоахамий коллективаша кхы а доккхагIа декхараш тIаийцад укх шера. Соахка а санна, социалистически яхь эггара хьалха дIайолаяьй «Сельхозтранс» яхача Сунженски автобоахама коллективо. Дукха ха йоаццаш хиннача шоай юкъарча собране цар дош деннад автопарк 10 июнь хьатIакхачалехьа тIехдика кийч а яь дIаоттае. Ялаташ чуэцача сезонах сунженцаша дош деннад; ялат—50 эзар тонн, силос — 100 эзар тонн, хьажкIаш — 50 эзар тонн, баьца дааpаш — 80 эзар тонн дIаоза. Цхьаккха а шеко яц, ше тIаийцача доккхийча декхарех Сунженски автобоахама коллектив лоархIаергхиларах.

Сунженций хьокхам хьал а лаьцa ялаташ чуэцача дакъа лаца кийчлуш я Грозненски автобоахамий коллективаш, №№ 2, 4, 5, Наьсарен, Наурски, Шелковской, кхыдола автобоахамаш. Сунженцашта нийса кхычарел дика кийчлу № 4 йола грозненски автобоахам, Наьсарен автобоахам. Кийчо мелагIа лел Шаьла, Гудермеса, МалгIабика автобоахамашка. Цу автобоахамашка а автопарк дикагIа кийчъяра де дезар деш ба управлене кулгалхой.

Соахка республика дуккхача колхозашкей совхозашкей дика вIаштIехьдаьккхадар автомашинаш йохкарей йоассарей гIулакх, шофераштей ремонтникаштей лерттIа бытовой хьалаш хулийтилга. Автотранспортах пайда эцара гIулакх иштта дика вIаштIехьдаьккхар Сунженски района колхозашка, МалгIабика района «Кавказ» яхача колхозеи «Алханчуртский» яхача совхозеи. Цу колхозашкей совхозашкей цар кулгалхоша гIулакх иштта дика вIаштIехьдаьккха хилар бахьан долаш овсарле лакха йолаш болх бир автопарко, хIара деннара заданеш дикка тIехкхоачаш а еш.

Хала хете а, Шаьла, Гудермеса, Наьсарен районий цхьайолча совхозашка ца хилча йиш йоаца бытовой хьалаш дацар шоферашта. Из бахьан долаш хьанийсъеннача моттигашка Iобийша бада а хIама даа а дезаш хулар шофераш. Цул совгIа, Iалаьмате во латтар цу колхозашкей совхозашкей машинаш йоттареи йоассареи гIулакх. Цу дерригача бахьанех во хилар командировке баьхкача шофераша баь болх.

КIеззига ха мара йисаяц керда хьадаьнна ялаташ чуэца долалала. Цу деношка къоастадаь даха деза ялаташ чуэцара дуввзаденна дола дуккха лоархIамера дешаш. Колхозий, совхозий, автотранспортни организацей кулгалхой декхарийла ба ялата продуктай управлене болхлошца цхьана ялаташ дIаувзаргдола наькъаш белгалде, кхашкара хьатташка кхачалцеи хьатташкара ялаташ дIачуийлеча пункташкеи кхачалца дола наькъаш диста, ялаташ дIачуийлу пункташ автомашинаш тIаэца кийча йий хьажа. Къаьстта йоакхо е еза ялаташ чуэцача дакъа лоацаш болча шофераштеи ремонтникаштеи лерттIа культурно-бытовой хьалаш вIаштIехьдахара. Цу гIулакха хьалххагIе а кийчъе еза общественни кхача кийчбергбола пункташ, шоферашта бийша бадеи салаIеи цIенош.

С. АУШЕВ,
Нохч-ГIалгIай автомобильни транспорта юрта боахама продуктай мухьаш кхахьара отдела начальник.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

ХЬАЛХАРА ТОЛАМАШ

ГIад а баха бу болх укх шера Сунженски района Орджоникидзе цIерахча юртбоахама артела колхозхоша. Боахам рентабельни бара эша дерригa хьалаш долаш да тха.

ДIадув лаьтта 1333 гектар гаргга да боахаме. ЛоархIаме гIулакх да, хьалхагIа даьсса даьда лаьтташ аха а аьха, севооборота юкъедоаладар. Цун чотах колхозо продукци дуккхагIа йоаккх, доакъарий база чIоагIъяьй.

Лаьттах пайда нийса эцара культураш кхеяра агротехника тоаяьй, удобренеш шерра юкъейихьай, машинашка балха овсарле лакхагIа йолаш болх байтар духьа къовсам болабаьб механизатораша.

ДикагIа йолча агротехнически ханашка дIайийнай оаха гидуаргаш — 170 гектара тIа, коартолаш — 24 гектара тIа, гуйран ялаташ 530 гектара тIа, ялатийна, силоса лаьрхIа, моша йолаш яийта хьажкIаш — 460 гектара тIа. Из дола хIама де тха вIаштIехьдаьннад ерригa техника дика кийчъяь хилфах.

Даьсса даьда лаьттaш карадерзадар бахьан долаш укх шера 2,5 эза дукхагIа дIайийнай оаха коартолаш. Из культура хьалкееш ба тха колхоза дикагIа бола коартолаш лелаераш Батыгов Виснгири, Битиева Новдаш, Оздоев Маьмад, кхыбараш. Цу дерригача кхайтIа макхаш даьха а баьнна, хIанз кугашца оасар даь боалаш латт уж. Цу массане а технологически картаг хьежжа бу болх. Нагахьа санна цхьболча коартолаш лелаераша соахка Iара гектара тIара 140 центнер коартолаш яьха яле, 1965 шера — семлетка тIеххьарча шера цар дош денад 150—160 центнер яккха аьна, планах яха лаьрхIараш 80 центнер мара йоацача. Из декхар кхоначшдарца колхозхоша хьахьокхаргд дика гIулакх а деш кхееш хилча, из культура лоаман хьалашка дика хьувкъаргхилар.

Гидуаргаш тIайолча дерригача кхашка уж тIаялалехьа а тIаяьнначул тIехьагIа а доахаш дола макхаш даьхад механизатораша. ХIанз кхай дIоахалашха культиваци яь а баьнна, пхорагIа культиваци е кийчлуш ба. ДикагIча кондицех дар дIадийна гидуаргий фу. Ерригa гидуаргаш 3 дийнахьа дIайийна яьлар.

Оасар дIадаккхара укх шера эггара хьалха тох оаха гербицидаш. ХIанзле а уж теха даьннад гурахьа дийна дерригa ялаташ. Молхаш тохаш яр ГАН-8 яха тIехьатувса агрегат я.

Къаьстта белгалбаккха безам ба са тракторни бригада бригадира нов. Горокоева Заьуддина болх. Лоаман хьалашка техника лелае геттара хала доллашехьа а, мамогта кулгаца кIезигагIа къахьега дезаргдола гIулакх де гIерт из.

ХIанз боккха болх дIаболабаьб оаха доакъарий база чIоагIъяра. 1065 бежан да тха колхозе. Халча хьал тIа хиннадоллашехьа а, соахкарчоа юхе лоадама бежан ца къасташ Iангара даьлар доахан.

Укх шера хьалхарча квартале 61 тонн шура ехкай паччахьалкхенга, планах йохка езар 35 тонн мара йоацача метте. Къаьстта дика хьокхамаш да цхьоалагIча шурий-товарни фермерча дояркай Горокоева Аьсета, Чаниева Лидай. Пхе бетта план 102,3 процент кхоачашъяьй хьайбаш леладераша.

С. ШАДИЕВ.
Сунженски района Орджоникидзе цIерахча колхоза председатель.

Баьца дааpаш хьувкъаргда

Баьца дааpаш хьувкъадара чIоагIгIа къовсам лоаттабеш ба Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозера баьца дааpаш кхедеча А. Сатуев керте латтача бригада членаш. Баьца дааpаш оасарах лорадар — бригада коллектива керттера декхар. Баьца дааpаш леладераша цхьан бартаца къахьегарах доккха беркат доал. ДIадийна ерригa баьца дааpаш оасарах цIена да. Къаьстта а дикача хьала тIа я дIайийна помидораш, царна хIанз хийцца культиваци еш латт.

Къахьегам дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш доах бригадо иштта доккхий толамаш. Баьца дааpашта деш дола ерригa агротехнически гIулакхаш дикагIа йолча агротехнически ханашка чакхдахар духьа бригада беррига членаш балха арабувл, нормаш тIеххоачашъю.

Соахка дукхагIа йолча баьца дарий культурашта тIеххоачашйир цар план. Цхьабакъда, из ишта дале а совнагIа телаш бола мах бригада членаша эцанзар, хIана аьлча хьалкхеьча культурашка дIабаха мах лакха бар.

Укх шера боахама расчета тIа [illegible] бригадага дIакхоачаьй из дале а кхы дале а долча баьца дарий тайпа кхедарга масс къахьегама ди дIадахийта деза дувцаш йола шийна оттаяь производственни план. ДIадодар кIезигдар духьа цар лаьрхIар кхоззачул дукхагIа оасар ца де. Цу гIулакха юххьанца денз дика вIаштIехьдаьккхадар баьца дааpашта хьегаш дола къа.

Баьца дарий 50 гектар лелае дIаеннай укхаза Тахаева Атайи баймурадова Любайи шин звеноa. ХIаьта звеношка баьца дарий хIара тайпа мугIараш лархIа а лоархIаш хIара колхозхочунга дIаденнад. Цу гIулакхо лакхбу баьца дааpаш кхедеш волча звеной хIара члена бехктокхам.

Хьувкъам лакхбара кIезига новкъостал дац хий дехкаш волча Бакаев Сидакъа а. ДогIа делхаш санна хий детташ йолча машина новкъосталца по хIара денна хий тох 5 гектара тIарча баьца дааpашта, нормах 3 гектара тIа мара тоха ца дезача.

Цхьацца ах-ахи шишшеи балха норма кхоачашъю хIара денна оасар деш болча Гучигова Семията, Соганпова Сапета, Межидова Джарадас, дуккхача кхычар.

Кхы тайпа да сурт цу колхозерча цунна лоаллахарча баьца дааpаш леладеча А. Бисултанов керте латтача бригаде. ХьалтIадаьнна баьца дааpаш лоха дисад укхаза, хIана аьлча оасаро хьалдикъад уж. Оасар де арабовлац берригаш а. Списках бригадаца лоархIаш 40 колхозхо ва, хIаьта болх бе хьаарабувлараш бац ахаш а. Цу бругаде долаш дац дIайийна хIамаш звеной хIара члена дIаекъина. Нагахьа санна укх гарггарча хана баьца дааpашта гIулакх делга укхаза бокъонца вIаштIехьа ца доаккхе, уж хьувкъарга даха дог дац.

К. СОКОЛОВ.

Укх тIеххьарча шин шера Румынерча наькъашка бIарггаго йиш я «Стягул Рошу» яхача Брашовски заводо арахийца «Карпаць» а «Бучеджь» а яха грузовикаш. Хьа чIоагIа яь, дIаозара бок низ болаш, доагор кIезига эшаш к машинаш. «Бучеджь» а «Карпа а вай харча хозача формехьаьй. Цу тайпарча дуккхача эвикаш тIа хIанзлехьа а «Капитальни ремонт ца еш 100000 километр» яха табличкаш йоахк.

Сурта тIа: «Стягул Рошу» яхача завода цехе.

Аджерепресс—ТАСС сурт.

Шура хIана кIезигьеннай

Iалама - экономически хьалашка диллача хьайбай боахам дегIабоалабара республике эггара аьттув болашагIа йолча районех я Ведана район. Цхьабакъда, юрта боахама из лоархIамера дакъа дегIадоаладара цу районе хIанзалца даьр кIезига хIама да. Ала дезаш да, укх тIеххьарча шерашка цу районера доахан геттара кIезига дебар.

Доахан кIезига дебара а цар продуктивность лакх ца ялара а керттера бахьан да района колхозаша кхоачамхиллал гIожеи мошеи доакъар ца кийчдар, кийчдаьрех а лерттIа пайда ца эцар, доакъар хьаьндара цунах етташ цхьаккха хIама ца хилар, и. кх. дI.

Цудухьа рентабельни бац района хьайбай боахам. Масала, яь цхьаккха а кийчо йоацаш 1964 — 1965 шера Iан кIал яхар района колхозаш, планах лаьрхIа хиннарех ах мара кийчдаьдацар цар гIожеи мошеи доакъар.

Ленина цIерахча колхозо 27000 центнер гIожа доакъар кийчде дезаш хиннача метте, кийчдаьр дац 14500 центнер мара, хIаьта Карл Маркса колхозо планах кийчъезаш хиннача 14000 центнера метта — 6000 центнер. Доакъара кхы а вогIча хьала тIа яр XXII-ча партсъездеи Орджоникидзеи цIерах йола колхозаш.

Района колхозаша кхоачашъяьяц 1965 шера хьалхарча квартале хьайбай продукташ яхареи паччахьалкхенга йохкареи план. Шура йохкара ах шера план 49 процент мара кхоачашъяьяц укхаза.

Цхьабакъда, хIанз хьайбай продукташ яхареи паччахьалкхенга йохкареи планаш толаме кхоачашъяра шоай дерригa низаш оарцагIа а даьха къахьегаш ба колхозий кулгалхой, района юрта боахама производственни управлене специалисташ. Шоай детта доахан лоаман даьгIенашка дажа хьалдигад района ерригача колхозаша.

Белгалдоалаш гIулакх да, района колхозашка 1-ча июне кхаччалца хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура соахка цу хана яьккхачул 48 килограмм кIезигагIа хилар. Цхьадолча боахамашка, масала, Кирова цIерах йола колхоз санна дарашка, хIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура 88 килограмм кIезигьеннай, хIаьта Ленина цIерахча колхозе — 81 килограмм. Из тайпа гIулакх да кхыча колхозашка а.

Нагахьа санна шоаш декхарийла бараш хIанззе а денз сихха оарцагIа ца боале, укх шера а доакъар доацаш юсаргья района колхозаш.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкорр.

Саг наьна жамаро кIалхаравоаккх

Шийна шин жамарах цаI воIа Бориса дIабеннаб 53 шу даьннача кхалсаго Ч. Софьяс, 46 шу даьннача М. Любас — 18 шу даьннача воIа Романа. Дийна жим наьнах хьа а баьккха воIа — гаргалонца шоайла бувзабенна бале а, генетически белгалонех идентични боацача наха — дIаболлаш йола операци СССР-е эггара хьалха яьй дукха ха йоацаш Москве академика Петровский Бориса кулгалца.

Бориси Романи хирургически клинике нийсбелар унахой дийна буса тамаш йолаш долча хьала тIа болча хана, уж лечара бахара лоадама дог доахийла йоацача хана: жамараш болх ца беш сайцадар итт шу хьалхагIа кхийтта къаденна, нефрит яха хронически лазар бахьан долаш.

Болх ца беш сецар организм IоцIенъеш йола керттера система. Йолаелар урeми — цIеца сецаш йолча веществаех дохьаж хьа а дувлаш цунах у хилар. ХIаьта уреми тIа-тIа чIоагI а луш бIарччача шерашка йIаьхъяла йиш йолаш я, цхьабакъда, массаза а цунах валар а хул унахочун.

Бориса дуача хIаман чам байра, чIоагIа тишвелар, мотт сеца уллар вижа. Дог керчадеш, Iеттадеш вар из. ХIанзарча медикаментозни средствашка дарба ца дутуча ваьннавар, Iалаьмате сиха алсамъювлар цIийцара азотистий шлакаш.

Унахо воахавеш хиннар СССР-е хьаяь «искусственни жим» яха аппарат мара яцар.

«Искусственни жим» ше хьабара куцага диллача вIалла тара а бацар сага жима. Целлофанах яьча, цхьан оагIорахьа тухий растворашца дистиллированни хий а долаш йолча ах чакхдувлийтача мембрана чу гIолла лел цу аппаратера цIий. Гемодиаза процедура массехк сахьата хул, хIаьта цу юкъа цIийцара мочевина боарам шозза лохбе вIаштIехьдоал. Жамараштa хронически айп долаш бола унахой цкъаза хIара 3—4 дн массаза доал юхаянза ца боалаш хул из процедура.

Аппарато де новкъостал доацача ваьннавар Бориси Романи. Хьалхашка эттар дийна жим цхьаннех хьа а баьккха тIабогIаш операци ярах дола дош.

Из тайпа операци е клинике кийчлуш бола дуккха шераш дар. Эггара хьалха Iомайир дунен тIарча хирургаша Iоаяь опыт. Кхо шу хьалхагIа Америке, Англе, йолайир шола баьраштa жамараш дIахьа увттадеш операцеш е. ЦIенхаштта толамаш даьхад Франце, цига къаьсттача жамарий центрашка уж проблемаш къестаеш ба тайп-тайпара специалисташ: терапевташ, хирургаш, биохимикаш.

Цул тIехьагIа дIайолаелар массе оагIорахьара технологически кийчо. Клинике къаьстта хьайийлар хIара денна кварцаца сердалох зIанараш чулоаттаю, чIоагIгIа лаккха стерильность йола помещенеш. Анализ а яь хьахержар унахочох «сов маьже» дIакъоастаеча реакцеца къовсам лоаттабара эггара эффективнегIа йола медикаментозни средствaш.

— Хьайбашта яьча дуккхача эксперименташа • йиш хилийтар операце ший а дIахорча фармакологе а методика, техника дуккха проблемаш къоастае. ЦIи хазийта гIерта йиш йолаш дацар тхо сага вахара е валара хьакъехьара дош хьалхашка эттача хана. Кхыметтел унахо хьаваргвоацаш хала вале а, донора унахцIенонна кхерам тIатасса мегаргбац. Маьженаш дIа-юха увттаеш еча операцей керттера проблема — иммунологически цхьана тар ца ялар, дIаоттабаь жим хьабаьккхача хула реакци тоIаяр — оаха хIанз а лоархI дIахо цIенхаштта тохкам бе безаш дола гIулакх,— яхаш дувц профессора Петровске. профессора Петровске.

КIезиг-дукха тамаш йолаш хила мег из, цхьабакъда, жамараш дIа-юха догIара проблема—сел «хирургически» проблема а яц. Хирургически техника ше кхача еззача лакхалга кхаьча дукха ха я. Петровский керте латтача хирургически клинике деган сосудаштеи 3000 совгIа операци яьй, дега клапанаш дIа-юха йогIаш — 60 операци, жамарий пхаьнашта 40 совгIа операци (тоъал къонача наьха уж къовладалар бахьан долаш къонаьлла хула лазараш хул царна — гипертония).

Маьже дIа-юха йогIара керттера моастагIа — иммунологически цхьана тар ца ялар. Эггара чIоагIагIа йола духьале хиннай организмо бIаь шеренашка ше лораеш лоаттаяь реакци. МоллагIа а лазар хьоадеш йола хIама сага организма чу яьлча, кIайча цIий бурилгаша шоаш лораеш естественни чIоагIало оттаеча хана инфекцеца къовсам лоаттабеш дола антителаш оарцагIдоах. Халахете а, унахочун организм иштта духьалъотташ хул маьже дIа-юха йогIача хана а: керда хьатIаегIа маьже ший дегIацара йоацилга а хайя, цIий кIайча клеткаша антителаш оарцагIодоах из хотта ца ялийтар духьа. Из тар ца ялийтара проблема яр наха операцеш йолае хирургашта новкъарле еш хиннар а.

ЦIенъяь из духьале дIаяккха хIанз укх сахьата йиш яц, хIана аьлча цIий хьаьсий лоаттам хувца вIаштIехьа дац. Дича дергдар — иммунодепрессивни молхашца из гIелъяр, тоIаяр.

Генетически идентични болча, цхьан цIийх баьннача, кхыметтел пIелгий кеп а цхьатарра йолаш болча наха жамараш дIа-юха догIар, — хIанз медицинана проблема яц. Техникага хьежаш латт укхаза гIулакх. Цхьабакъда, сел иштта каст-каста беш а хилац цхьа цIий дола нах шола, хIаьта маьженаш дIа-юха Iш еш йола чоалханера операци наггахьа мара е езаш а хилаж. ТIаьккха массазара бараш да болча, унахцIена а болаш да баьраш боацача унахошта дергда? Царна мала хургва?

ЦIаьхха къоастад из дош, юххьанца хийттача эзама духьалара предложенIалаьмате дукха хиннаяле аврголаш жамараштa нефрита лазар кхийттача унахоштала шоай унахцIена жим хьа яхаш бар цар гаргареи кореи нах. Цхьабакъда, хирургучадьннад маьже дIа-юхаш еча операцена эггара а йола гаргало — из нанеи хилар. Антигенни лоаттамцхьатаргIа ба, хIаьта цIий иммунологически дикагIа тарлу. Цун маIан да, маьжкхарах хьайнача реакцеца и лоаттабеш унахочун оргна аттагIа да яхилга.

Шоай бераш лечоахача гIад а баха дакъа лорисеи Романеи ноаноша. Iа-донараштa бокъонца тохр цар шишша жим бий а ерттIа болх беш дий а хьоьнареи реципиентеи цIийи хьцхьана тарлой хьожаш дукха йир. ерригача организмана бир.

Из чоалханера яра ноанойи къонгаши и тIадиллар опыт эггахкагIа йолча института оа — сосудай хирурге отде

— Сай доккха сийзархI аз хьабаргбац аьнна дийна кагий нах лечара духьа лоаттабеча къовсаме мика Петровске эггара хьIонча хиллал ираз долала рах, — аьлар отделелхочо профессора Крылоа.

ХьатIаэттар хьалчуалача шин палате нанейлаедеш дола ди. Жим дIара операци дIайолайир гладхаш цхьа минут а жагIа йоацаш пийсдаьгий шин бригадо. Донорахача маьжено 40—50 Iех ха яккха йиш яц чугI ца кхесташ (кхача боашха кIезигагIа ме йоаккх дикагIа чакхйоал операци. Долче, мамогга дукхагIа лоацъе еза-кх из.

Дика лелар операци, унахцIена жим наьнах хьакъоастабир Петровске, жамара сосудаш тийдар, глюкозах яьча шийлача раствора чу била а била, шелбалийта сосуда чу биллар из.

Цу цхьан ханна операци ергйола моттиг кийчъеш вар Крылов Виктор — жим лаьттача даькъа тIа — цига наьна унахцIена жим дIахоттар духьа. ХьалххагIе а тIехдика кийчо яри секундай а тIехьа чотьеш лаьрхIа этапаш а бахьан долаш Петровске вIаштIехьа даьлар дийнача жамаро чугIолла цIий ца кхесташ йоаюкха ха 30 минутал тIех ца йоалийташ лоацъе. Цу хана виIий сосудашца дIатийгар наьна жим, цIий кхестилга вIаштIехьдаьккхар, чиш лелача наькъах дIахеттар. Технически тоъал чIогIа чоалхане я из операци: цунна эш сосудисти хирурги геттара дика хайна ца Iеш, урологически яр а ховлга. Кулгаца тийгар сосудаш.

—ХIанз укх сахьата кулгаш тешамегIа да аьнна хийтар тхона, сосудаш тегача инструментал, — аьлар Петровский Бориса.

Хирургически оагIонгахьара цхьаккха хIама новкъа ца хулаш чакхъяьлар шаккхе а операци. Цхьабакъда, операци чакхъяьнначул тIехьагIара ха а яц кIезига кхерам болаш.

Мишта хетаргда реципиента организмана «кхычахьара маьже» шийна тIаеча?

Нанеи воIи генетически гаргара дале а, мел аьлча а наьна цIий хьаьсашта духьале еш яр виIий организм. Дехка жамараш долаш волча хьалхарча шин пациента лаьрххIа царна аьнна клинико США-ра нийца ена «имуран» лу. Цул совгIа, цIий хьоасий вIашагIхотталуча хана хулаш йола реакци тоIаяр духьа кхы цхьаькха а цхьа иммунодепрессивни средство преднизолон яха гормональни препарати лу унахошта.

Медикашта хетачох, моллагIа а операци дика чакхъялга операци яьчул тIехьагIарча хана деча гIулакхах тийша да. Массаза а еш йола операцеш яь бадача унахой дар санна доацаш къаьстта шоай тайпара хьалаш долча палате вужавир Бориси Романи. Цар палата чура цIаккха а ара ца боалаш дизза ши кIира даьккхар царга хьожаш болча лорои, сестраси, няняси. Стерильность дикагIа хилийтар, инфекци ца хилийтар духьа вокх медицински персонала юхе ца аха гIертар дежурнеш. Дийнахьа а бус а унахошка фу хьал да хьеж — цIийна анализаш ю, кхы тайпа массе оагIорахьара тохкамаш ду—дежурни персонал къаьсттача иммунологически лаборатоpе.

Из долла хIама иштa дале а, маьже хьаяккхарах хьовш йола реакци, хьар ца дезе а, миччa хана хьа тарлуш я — кхыметтел массехк шу даьлча а. Гайна реакци оал дунах. Хьалха хулаш йолча реакце ханаш — операци яьчул тIехьагIа массехк ди даьннача гIолла — дукха тохкамбаь яьннай. Шоай гIулакх хьакаранийцача тIадегIача жамараша геттара дика болх бу.

Бутт хьалхагIа мара доацаш хьабаргмичаб аьнна хийттача, лазаро сов кIалбитарах меттара хьал ца гIовттaлуш хиннача наха боккъала а башха бос тIабера, дуача хIаманца чам дика хилар, уж дикка шоай дегIах бIубенна а дIахо дергдарий уйла еш а ба.

Операци яьчул тIехьагIа шинна а нанас шоай низаш юхаметта а оттадаьд, хIанз шаккхе а шоаш хиннача тайпара унахцIена а я. Цхьа жим дика лоархIабу шолхонца цунна тIабодача низах. Ноаной, бакъдар аьлча, цар берий са бахьан долаш къовсам лоаттабаь лораш а санна, догдоахаш ба, шоашка кхаьча хинна сагото зехьа яйна хург ца хиларга: къонгаш баьха ца Iеш, дукха ха ялалехьа балха юха тIабохалургболаш а хургба. Борис — токарь. Палатага гIоллара цун лоалахо а операцега гIоллара новкъост а вола Роман хIанза мара уйлае а волавеннавац ше бергболча балха.

Евгений РОЙ,
АПН корреспондент.

Доазол дехьара

КУЛГАШ ДIАДАХА ВЬЕТНАМАИ ДОМИНИКАНСКИ РЕСПУБЛИКАНЕИ ТIЕРА

БЕРЛИН. Вьетнамски халкъо лоаттабу нийсхон къовсам хьаллоацаш йола ГДР къахьегамхой оаз йийкар «Интернационал» яхача доккхача берлински кинотеатре яьча митинге. Латаш дола Вьетнама халкъ хьаллоацача дунен халкъашта юкъерча кIиранца дувзаденна вIашагIтехача митинге къамаьл дир ГДР машара Совета генеральни секретара Г. Вильмана. Республике бахача берригача наьха шIерах по дIадийхар Вьетнамера США агресси сов чехка сацийтари Къулбехьен Вьетнамера американски бIухаш арадахари.

КАРАКАС. Латаш дола Доминикански Республика халкъ хьаллоацаш доладаь кIира чакхдаьлар укхаза. Къаман журналистий ЩагIа хиннача тIеххьарча собране тIайийцар мехка американцаша оккупаци яра духьала къовсам лоаттабеш дола доминикански халкъ хьаллаца аьнна тIахьехам а беш Венесуэла боккхийча общественни деятелаша, парламентареша, прогрессивни политически партей викалаша, профсоюзни студенчески кулгалхоша Латински Америкаи дерригача дунени дерригача халкъашка даь кхайкарал.

«Доминиканцаш лет дерригача халкъий паргIато, суверенитет, лоIам бахьан долаш, дукхагIа барий лоIамга хьежжа шоашта никъ харжа халкъий бокъо яккхар духьа», — йоах кхайкарал тIа. «Юкъарчал доацаш, — йоах дIахо кхайкарал тIа, — янке герзацара интервенци йолаяра кхерам тIалатт Латински Американа. Мичча бесса а вай халкъаш моацалаи къелаи, империалисташ юкъетIертара кIалхардовла гIортар цIийца къайладаккха мегаш да. «Цулухьа, — йоах кхайкарал тIа, — воай мугIараш кхотаде а юкъарча моастагIчоа духьалдовла а деза вай».

Хьалха Венесуэла кхыча мехкашцарча гIулакхий министр хиннача, хIанз лакхехьарча суда член волча Игнасио Луис Аркайя геттара харцахьа лаьрхIар американски паччахьалкхений юкъара герзащцара низаш вIашагIтохар. Цу тайпара низаш вIашагIтохар Латински Америка халкъий суверенитети лоIами дIабаккха гIертилга хургда. Аркайя критика ю шоай салтий Доминикански Республике бахийтача Бразиле, Коста-Рикай, Гондураса, Никарагуа позицешта. Цунна хетачох, шоай бIухаш цига дахийтарца цу мехкаша бокъонца санкци еннай Доминикански Республика американски бIухаша дIалацара.

КОЛОМБО. Буддийски священникий йоккхача группо блокировани йир Цейлонерча Америка вIашагIкхийттача Штатий посольствана, США Вьетнама чурча гIулакхашта духьала протест а еш. Царех дукхагIчар бе доахкаш плакаташ дар тIагIолла даь укх тайпара йоазош а долаш: «Кулгаш дIадаха Вьетнама тIера!», «Соцае агресси!», «Янки, шоай цIа гIо!».

ГАВАНА. Никарагуа бахача тайп-тайпарча наьха викалаша протест ю Доминикански Республикерча ВIашагIкхийттача Штатий военни интервенцена духьала. Пренса Латина яхача агентства корреспондента Манагуара беча хоамах, кIиранна пкъаза арадувлача «Ориентасьон популара» тIа кепа теха араьккхай доминикански халкъо къаман суверенитет бахьан долаш лоаттабу къовсам хьаллоацаш йола политически, студенчески, профсоюзни лидерий заявлени.

КIиранна пкъаза арадувлача газето йоах, доминикански халкъа духьаларча къовсаме дакъа лоацача мехкий бIунашта мотаргдац «демократи оттаяра новкъостал де, хIана аьлча цар шоаш шоай мехкашка тоIаю из демократи».

«Комресио» яхача газето белгалдоаккх, «паргIата нахи Латински Америка халкъаши ший лоIаме дала бокъо яккхар духьа доминикански халкъо лоаттабеча къовсаме цунна тIехьа латташ хилар».

ЛОНДОН. Истборне (Суссекс яха графство) хиннача конференце Англе мебельшикий къаман профсоюзо хьадийхар Вьетнамера американски бIунаш сов чехха арадоахилга.

Профсоюза председатела Артур Дарвилла аьлар, Вьетнамера дIаяха еза США.

РАНГУН. Сахьувзаши сатем байнеи ладувгIаш я бирмански общественность Вьетнамерча событешка. Укх тIеххьарча деношка кепа йоазоно араьхай Вьетнамера США агресси харцахьа лоархIаш йола массехк статьяи комментарии. Вьетнамерча США политикои Доминикански Республикерча событешеи тIемага бола никъ булл, яхаш язлу «Рангун дейли» яхача газето ший редакционни статья тIа. Машар безаш мел бараш чIоагIа сахьайза а, йоах «Нью лайт оф Бирмо» хIанз агрессораша Вьетнаме лоаттабу хьеца хьувш болабаь тIом бахьан долаш.

Газеташа чIоагIа дика лоархI латташ долча Вьетнама халкъа Советски Союзо деш йола гIо а новкъостал а.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ ТЁМПАШИ АМЕРИКАНСКИ ФАЬЛГАШИ

СССР Госплане 1966—1970 шерашта йолча пхе шера плана проблемаш ювцача хана керттерча боахама-политически декхарашта юкъе оттадеш дар общественни производства эффективность лакхъелга, экономически дегIаахара темпаш сихъелга. ДегIаахара темпаш планови боахама овлантарча дешаех цаI долаш, общественно-экономически система динамизма хьокхам болаш хила а хиннай, иштта йолаш юсаш а я. Экономика дегIаахара сухалаш, бух социача кхаьчача, социальни шиц системана юкъе латтача машара яхье яьккхача коталоно къоастаю. Цулухьа малхбузен [illegible] къаьстта теркальеш я советски темпаш.

Кхыметтел космонавта Леонов Алексея космосе гIолла ший фантастически «протулка» яьча цу денощка а вай темпаш йицъеш бацар кхыча мехкий, къаьстта а американски, обозревателаш. Селлара чIоагIа хьаьт хилар, гучох, боахама социалистически планови системо истоpе чухь эггара хьалха лакха а тешшаме чIоагIа а айбалара темпашца дувзаденна хила мегаш да. Цо корта а болаш хьахьекхаф уж тайпа сухалаш производства белггаларча способа мара хила йиш йолаш ца хилар, экономически отношеней кердача тайпаца ювзаенна хилар.

Частни предпринимательство хьаллоацаш бараша йоах, лакхача темпашка кхаьчай капиталистически экономика. Нийса да, из ишта долаш ха а хиннай, цхьабакъда, хиннад из эпизодически, хIаьта йIаьхха ха хьанйцача шера юкъера лаьрхIача хинна капитализма мехкий темпаш массаза а советскичарел лохагIа хиннай. Кхыметтел дикагIа йолча ханашка а малхбузехьарча мехкашка промышленни производство дегIаяра темпаш 10 процентал лакхагIа хиннаяц. СССР а кхыдола социализма мехкаш а юххьанца индустриализаци йолаеннача хана шера промышленность 19—20 процент дегIаярга кхоачар. Производства средствай производство санна долча лоархIамегIарча доакъошка СССР темпаш шера 20—30 процентага дIакхоачар.

Даим лакхача темпашна а лелаш, [illegible] СССР-н социалистически мехкийн экономика, хIаьта капитализма мехкий экономика, массаза а, юкъ-юкъе ухаш дегIаух: цкъа айлуш, тIаккха йожаш, юха а айлуш, юха а йожаш. Из дика гуш да тIом сецачул тIехьагIарча еррига хана производство, кризис а хинна, диазза ежачеи хIаьта укх тIеххьарча шийтта шера шозза ежачеи США экономикага хьежача. США пресса кураовл укх тIеххьарча диъ шера производство ца йожаш США яхаш хиларах. Цхьабакъда, цу факто цхьанна а тайпара харцъяц капитализм циклически дегIаахара закономерносташ. США-рча цхьаболча боккхийча экономисташеи биэнесменашеи йоах, производство лохъяла мегаш я ер шу чакхдоаллаш е вож шу долалуш.

Шоай хана лакха темпаш хиннаяр «юкъарча рынка» цхьадолча мехкашкеи Японеи, хIаьта уж «экономически тамаш» лоархIаш а яр. Мадарра аьлча цхьан белгталарча хана цига нийсъелар тIом сецачул тIехьагIара аьттув бола конъюнктура. «Юкъарча рынка» мехкашка, къаьстта а ФРГ-еи Италеи, керттера капитал кердадоаккхаш дар арахьара хьатIаухача кредитийи инвестицейи чотах. Японеи Малхбузен Европаи индустри кердача технически ларда тIа юхаметтаоттаеш яр. Кердача промышленни революце низагIа аьттув болаш структурни белгалонаш яьлар. ТIом сецача хьалхарча шерашка хьабе болх боаца нах дукха хилар бахьан долаш даррегIа болхлой низ шортта тIаболабелар. ТIом сецачул тIехьагIа чура а арара а[illegible]изводство хьалхатетташ а яр. Юххера а, кIезига лоархIам болаш дакъа лапанзар тIом сецача хьалхарча шерашка цу мехкаша яьча башха йоккха йоацача военни расходаша. Цхьабакъда, уж ханна нийсъенна, чакхъяьнна е чакхйоалаш латташ йола фактораш яр, хIаьта «юкъарча рынка» мехкий дегIаахара темпашка хьежача из гуш а да. Гуш да темпаш Итале чIоагIа лохлуш хилар, Франце а уж лохъялар, ялхнех вокх юхедисача мехкашка лаьгIъялар. Кризис хургхилара белгалонаш гучалелх юкъ-юкъе Японе производстве а.

1950 шераца нийсйича капиталистически дунен тIа дукха совгIаэшашагIа йоацаш шозза лакхъеннай промышленни производство, дегIадаьхкача капиталистически мехкашка — шоззачул кIезигагIа, хIаьта социалистически паччахьалкхенашка — 4,7-зза.

Укх тIеххьарча хана американски кепа йоазон тIа дуви, США-ца лелаеча экономически яхье СССР «тIехьашка ювла» яьннай цун темпаш «йовш» латт, яхаш. Цхьабакъда, статистика даннеш — чIоагIа нийса хIамаш а я, хIаьта цар новкъосталша бакъдар ха хала а дац.

Советски Союз США-л хьалхаьнна йода промышленность, налови общественни продукт, къаман доход дегIаяра темпашта санна, иштта промышленни продукце лоархIамегIара тайпаш дегIаахара абсолютни боарамашта а. Масала, 1950 шерагара 1964 шерага кхаччалца йолча хана СССР еррига общественни продукт 3-зза совгIа дукхагIа хиннай, хIаьта къаман доход — 3,3-зза совгIа. Цу юкъа США еррига общественни продукт дукхагIа хиннай 60 процент хIана хиннаяц аьнна, хIаьта къаман доход — 56 процент.

ХIаьта укх тIеххьарча ворхI шера шин мехка индустре темпаш шера юкъера лаьрхIача укх тайпара я: 1958—1964 шш. СССР промышленноста берригa боарам шера 9,3 процент лакхбеннаб, Iаьта США — 3,9 процент. ХIаьта бахача наьха хIара сага сих из лаьрхIача а: СССР—7,5 процент, США — 2,2 процент.

США-чул дукхагIа доакх СССР-о аьшка руда, кокс, кIор, машиннаькъашка гIолла яла локомотиваш (тепловозаши электровозаши), таркхтораш (цар берригча низага диллача), ялаташ чуэц комбайнаш, хьу, херхах чакхъяьккха хьу, цемент, вIашагIйоалла аькабетон, кораштa [illegible] даьтта.

Укх семилтках СССР-о къаьстта уйла тIайохит прогрессивни доакъош дегIадладара, геттара керда производства хьаяра. Сиххача темпашца дегIа энергетика, хими, электроника, приборостроени, атомни космически техника, масса транспорт, экономика дерригача доакъошта тIа кIоаргагIа юкъейолаш латт автоматизаци комплексни механизаци. ХIаьта цунна, белгала, йий доккхий низаши дукха капитални вложенеши, мехка финансовиматериальни ресурсаш нийсагI тайпара дIа-хьа екъилгеи юха дIа-хьа екъилгеи.

Темпаш лаьрa чIоагIа лоархIаме да, кердапредприятеш сихха болх бе йолари проектни мощносташ лоацачханашка караерзаяри. Уж прошш плана тIа белгальяьча хан хIаьта тIом сецача хьалхарча итерарчул хIанз кIезиг-дукха лов йолча дегIаахара темпашта иIаткъа а Iаткъ. Из бакъдар аьл ханна этта, цхьадолча дахь промышленноста структура эккхарца дувзаденна да. Цхьабакъ промышленноста темпашта эгт дукхагIа Iаьткъар яйгачеи кхи промышленноста бедала ресур кIезигьяьи, хIаьта, цу тайппарарригача къаман продукта юкъатбоарама а Iаьткъаи дола. 1963 хьа на хулаш диеа ялаташ. Цхьъда, соахка дика хиннача ялаи общественни производства эгивность лакхьяра чакхдаьхачаалхашеи хьал кIезиг-дукха кттаоттале йиш хилийтар. Ушера промышленни темпаш дала йолаеннай. Из хьахьокх шера хьалхарча квартале баалха итогаша.

Марк МАКСИМОВ,
АПН комментатор.

АПН телетайпни лента тIара

КЛАДНО КЕРДА ГАНЗАШ

ПРАГА. (АПН—Прагопресс). ХIанз дукха ха йоацаш а тIехьа Кладненски бассейне кIора кхоачабеннаб аьнна хеташ дар. Бакъда, геологаша харцдир из. Кладно къилбаседехьа Слана яхача города гаьна доацаш коксуюшчи кIора корабаьб царна. Цхьайолча моттигашка къаьнача бассейне хинначул дукхагIа а сомагIа а ба цун тIоа. Хетаргахьа даьча лоархIамаша хьахьенхад, Слана яхача города юххе корабль кIора массехк итт шера хьабаккхал хургболга.

ДУКХАГIА ХЬАЛДУ НАХ ЧУБАХА ЦIЕНОШ

ХIанз Югославе шерра дувцаш да нах чубаха цIеноаш хьалдар сихдара дешаш.

ХIара шера дукхагIа хьалду мехка нах чубаха цIеноаш. Масала, дIадахача шера городашкеи юрташкеи бахача нахага 120 эзар керда квартира кхаьчай. Уж тайпа сиха темпаш а кхоачамбеш яц.

ТIом хиннача шерашка дукха цIеноаш дохадар бахьанце хIанз уж ца тоъаш я Югослави. Масала, столице хIалак яьяр 12 эзар квартира. Хорватера Задар яха город, Сербера Лисковаци Нишш. Черногорера Подгорица яхараш а кхы дукха городаш кхы а чIоагIатIа йохаяьяр. ШоэлагIа-дале, промышленность сихха дегIаяро юрташкара дукха нах городашка баха ихаб. ТIом хьалехьа Югославе бахача наьха диъ даькъах кхо дакъа юрташка дахар. Иштта, 1941 шера Белграде 400 эзар саг мара вахацар. ХIанз городе цхьа миллион гаргга саг вах.

Бахача наха чуIе цIеноаш хьалдара хIанз къаьстта чIоагIа терко ю. Итт шу хьалха хIара эзар сага шиьша квартира кхоачар. ХIаьта, соахка цу наха ворхI квартира кхоачар. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа цхьа миллион совгIа квартира хьалъяьй Югославе.

(АПН—ТАНЮГ).

Белград.

ДОТТАГIИН НОВКЪОСТАЛЦА

Эфиопе къаман экономика дегIайоалаеча доккха новкъостал ду социалистически мехкаша. Иштта, Чехословаке енача кредиташца Аддис-Абеба яхача города юхе хьалъеш латт кога гIирс хьабеш хургйола комбинат. Из предприяти болх бе йолаелча дукха ахча кходе а мехка бахача наха мел эша кога гIирс Iалашбе а йиш хургья Эфиопе, цул совгIа цхьадола дакъа доазол дехьа дохкарг а да.

Чехословацки Советски Социалистически Республике административни технически дешашта кийчо еш ва предприяте кулгал деш хургвола 20 эфиоп. Комбината генеральни директора заместитель А. Д. Тадоссе дика лерхI чехословацки оборудовани, «Эфиопе эггара толашатIа йолча предприятех цаI хургья е фабрика», йоах цо.

(АПН).

ФИНСКИ ЭЛЕКТРОСТАНЦЕНА

«Машиноэкспорт» яхача Еррегсоюзни объединене «Энсо-Гутцейт» яхача компанеца дукха ха йоацаш Хельсинке соцам баьб 1966 шера Унмахарья яхача электростанцена паровой турбоагрегат йохкаргья, аьнна. Финляндега эггара хьалха йохк из турбоагрегат. Из дIаоттаеча а болх бе йолайолийтача а новкъостал дергда советски специалисташа.

Фински фирмашца дувцаш да хIанз Финляндега кхыйола энергетически оборудовани йохкилга.

(АПН).

ЮРТХОША ЦАР СИЙ ДУ

IотIаделхаш догIа, мел чIоагIа баьнна хотта хиларах, бIу ца къожабеш говраш тIа а багIаш юрта юккъе гIолла наха газеташ, журналаш дIакхухьаш лела ши саг гургва шоана Наьсарен районе Яндаре яхача юрта шо даьхкача.

Уж ба массанена гIулакх деш бола почтальонаш. Тха юрта йоккха а чуккхийттача моттигашка уллаш а йоландаь шиннахьа бекъабеннаб уж.

ПхелагIа шу да Часыгов Хьажбийкара почтальоналалла болх бу. Письмоши, газеташи дIадекъарал совгIа, наха доагIаш дола пенси е берий ахча ший хан — цаннахьа дIакхоачийтт цо.

— Со бувзама конторе болх беш вола биъ бутт мара бац, — йоах шоллагIа волча почтальона Китиев Берса, — цхьабакъда, хIанзале сай болх безабенна, из мел бехктокхаме ба хайнад сона.

Дукха веза шаккха почтальон юрта бахача наха. ХIаьта шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачашдеш уж хиларах ахчан премиеннай царна тха сельсовето.

— Кхы а дикагIа болх бергба оаха, — йоах бувзама контора болхлоша. ХIаьта цох теша а мегаргва.

Ш. ГАНИЖЕВ.

Нохч-ГIалгIайчен лоамашка.

С. Солсаева фотоэтюд.

Вай мехка гIолла

ИЛЛЕ ЦIЕЙ

ХIанз дахача кIирандийнахьа илле цIей хилар столице. Из цхьатарра кхаь событена хетадаь дар: Сийлахьйоккхача Коталон 20 шу дизара, Москвана «Город-турпал» яха цIи ялара, П. И. Чайковский ваьча дийнахьа денз 125 шу дизара. Илле форум хьайийлар Чайковскена дегIача памятника юхе. Деша багIа эзараш нах баьхкар укхаза консерваторена юхе. Москвичашка моаршал хоатташ вар Моссовета исполкома культура отдела начальник Б. Родионов. ХIаьта, массаза а санна, эггара хьалхара илли, хьалхара дешаш везача Ильичах оал. «Ленинах дола илли» аьлар вIашагIкхийттача хоро цIей керттерча дирижера СССР халкъа артиста А. Свешникова кулгалца. Гулбеннарашка хозача дешашца къамаьлаш дир Московски хоровой общества председатела К. Птица, композитора С. Туликова, поэта-песенника Е. Долматовске. Гевиена улица тIара хьадоладенна городе гIолла дIадаьржар. Йизза бокъонаш йола да санна. СССР-н йоккхача театра колоннашка а ВДНХ-а, Сокольникашкеи Останкинои, Коммуна майдан тIа а Измайловски парке а кхаьчар музыка. ЦIей чакхдоаллачара этап яр Горьке цIерахча культураи салаIареи Центральни парке хинна сакъердамаш.

ЭНКХИЙТАРА МЕТОДАЦА

Лелхамаш толаме производствана юкъекхувл Волгоградски политехнически института Iилмахоша. Масала, «Красный Октябрь» яхача металлургически заводе эккхама методаца кийчъю химически аппараташта эша биметаллически дуккха чкъораш долеи листаш. ХIанзале а цу тайпарча листех яьй Петрова цIерахча мехкдаьтта машиностроене волгоградски заводера эггара хьалхара йоккхий агрегаташ. Эккхамо цхьаькха операци е а «Iомабаьб» политехнически института Iилмахой: тракторни заводе Iомаяьй эггара лоархIамегIа йола оатхалаш — тракаш эккхамца чIоагIьяра метод. ХIанзалца цхьан сезонах е кIеззига дукхагIа мара болх беш хилацар тракаш. Кердача способо йиш хулийт цар белх беш йоаккха ха шозза-кхозза дукхагIа йIаьхъе. Цунах хул экономи — миллионаш сомаш.

РАДИЩЕВЕ УХ ХЬАЬШИЙ

Радищеве — сийлахь-воккха эрсий революционер - просветитель ваьча юрта баьхкар кIирандийнахьа Москвера, Пензера, Кузнецкера, гонахьарча юрташкара хьаьший. «Петербургера Москве бихьа никъ» яха А. Н. Радищева книжка арадаьнна 175 шу дизара хетаяь дуккхача наьха митинг хилар майдан тIа. Цул тIехьагIа писатела музея керда экспозици хьайийлар.

КОМПОЗИТОРАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Музыка езаш бола къона нах — кIирандийнахьа «Россельмаш» яхача завода культура Дворецe Москвера, Ростовера, Свердловера баьхкача композитораша вIашагIкхета аьнна гулбенна хинна Ростовера школьникаш бар «Са город Ростов-на-Дону» яхача А. [illegible] кердача иллега эггара хьалхагIа ладийгIараш. Ростовчанаша дIайха моаршал телар безача хьашашка — «Донской музыкальни бIаьстан» кIира чакхдоалача дакъа лоацаш хиннача композиторашка В. Мураделега, А. Долуханянага, Е. Родыгинга.

МЗЫМГА ЯХАЧА ХИ ТIА

Мзымга яхача лоаман хи тIа, Адлера юхе, хьалбе болабаьб мехка эггара боккхагIа бола форелеви боахам. Керттера производственни корпус хьалъеш боахк гIишлонхой. Лаьтта оахкача итташ йолча машинаша кердача чкъаьрий боахама территоре тIа хьаю бIаь совгIа бассейни пруди. Укхаза хIара шера кхедергда ши эзар центнер деликасни чкъаьрий — мехкарча дерригача форелеви боахамаша хIана кхедерел дукхагIа.

КХЫ ЦХЬАЬКХА ТРАДИЦИ А

КIирандийнахьа массе оагIорахьара хьежар зизаш тбилисцашкахьа: газонашкара а клумбашкара а, тикай витринашкареи зизаш дохкача киоский прилавкашкареи, балконаш тIара, ийчешкара, тIаккха, юххера а, хIара шоллагIа волча тбилиссцага хIана яц аьнна хиннача эзараш букеташкара а. Города центральни улицашка, хIара миIинге — массанахьа а Iурре денз дIадоладеннадар хоза тоам бола зизай цIей. Укх шера цу дийнахьа хьахилар кхы цхьаькха традици а: зизаех хьакхийтар илли. «Буревестник» яхача стадионе города вIашагIкхийттача хоро аьлар гуржий композитораша ядаь керда иллеш. «Картули» яха халхар дикагIа хьан ду хьажа вIашагIъеллача города художественни самодеятельноста коллективай сакъердамерча конкурсага, тайп-тайпарча спортивни сакъердамашка хьожаш хилар зрителаш.

ПОЭТ ВАЬЧА ГОРОДЕ

Сийлахь-воккхача азербайджански поэта-сатирика Сабира (Алекперб Таирзаде) мемориальни музей хьайийлар кIирандийнахьа поэт ваьхача городе — Шемахе. Баку хьавалехьа, поэт ваьхача цу цIагIа хьакхеллай цо эггара хьалхара ший произведенеш.

Редактор М. Н. ЛЬЯНОВ.

КЕРДА ТИКА

Кхы цхьаькха а доккха совгIат делар Нохч-ГIалгIай книготорго Грознерча Октябрьски районе бахача наха. Книжкаш эша баьхка дукха нах а болаш районе кхоалагIа универсальни книжни тика хьайийлар укх деношка Рабочий улицагIа.

Хоза цхьалха я тика чу. Лостам болаш дIаоттадаьл полка тIара книжкаш. Долаш долча книжкай образецаш гойташ йола йоккхий хоза витринаш а я.

Тика чу да политически, художественни, технически кхы дуккха а литература, школе йоазув дара мел эша хIамаш.

Цу чу болх беш ба шоай болх дика бовза из гIулакх дешарца Iомадаь йола заведующи Н. И. Борисова, продавец В. Н. Колоярцева.

Д. ЕВЛОЕВ.

ХьатIакхаьчал пионерски ахка.Вай республикерригача пионерски лагерашка бераш чуэцара кийчо еш ба. Бераша дика салоIаргдолаш шоай низ а хьехо ца деш къаьстта дика къахьийгад гIишлонхоша.

Сурта тIа: штукатураш Л. Сечневаи Н. Лап Серженъ-Юрта «Горный ключ» яхача пионерски лагере болх беш.

Н. Кобиашвиле сурт.

ЛадувгIа

5 ИЮНЬ 1965 шу.

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала). 7.10 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племян» газетий обзор. 7.40 — «Къона тIехье» яха передача (нохчий меттала). 8.40 — «Сердало» газета обзор. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.10 — Эстрадни концерт. 16.45 — «Iоажалга кхаччалца цхьа гIа» яха Ведзижев Ахьмада дувцар. 17.05 — «Массаза нахаца» яха беседа (эрсий меттала). 17.20 — Ашараш. 17.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.40 — «Малика» яха Бейсултанова дувцар (нохчий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Азиева поэзи (гIалгIай меттала). 18.40 — «Са лаьттан оазаш» яха кинонийкъбара клуб. 19.30 — Ашараш. 20.00 — Берашта дола фильм.

Город Грозне, Рабочая улицага, 120, яхача гр-кас Катунян Галина Ивановнас суде деннад город Грозне Таманская улицагIа, 20, вахача ший марагара Катунян Казар Абрамовичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Заводской района халкъа суде.

Город Грозне, Переписной улицагIа 53, вахача гр-нина Нехаев Иван Васильевича суде деннад цигтача яха ший сесаг Нехаева Мария Никифоровна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05373. Заказ № 3354.